

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును.

Vol. 10 } చెన్నపట్టణము 1924 వ సం॥ మార్చి నెల 21-వ తేది శుక్రవారము } No. 196
సంపుటము ౧౦ } కుదిర్చి నామ సంవత్సరము, ఫాల్గుణమాస శుద్ధ పాడ్యమి ౧౫. } సంచిక ౧౯౬

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారిచే వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. పంచభాష చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము సకలవిధ నొప్పులకు సంజీవంతిది

తలనొప్పిల మాన్పును, వాయువుపోట్ల బాపును,
చర్మపు నొప్పుల బారదోలును, పొట్లగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.
తగ్గును తగ్గించును దురదనుతొలగించును.

ఈమందును తద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి దేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేసును.
విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

చక్కని డబ్బీతో సహా సీసా 1-కి రూ. 0-10-0 ప్రతియింట నుండదగినది

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి లేక నెం. 7 తంబు శెటివీధి మదరాసు.

22-3-24 వెలింగుటన్ సినీమా 28-3-24 భారతి

10-2-24 తనివారము నుండి 28-3-24 తేది శుక్రవారము వరకు
సా. 6-15 గం. (కలికోవా కెండు ప్రకరణములు, రాత్రి 9-30
వచ్చి ఆదివారములందు 8-15 గం.లకు కూడ యూనివర్సల్స్
తనివారము 16-3-24 తేది ఆదివారము సా. 6-15
గం.లకు ఆదివారమున శ్రీ రామకృష్ణ శాస్త్రీ విజయస్థలమైన యిక్ష్వా
కుమారులు.

చి ఫోషియల్ బుక్స్ సీర్
జాక్ మల్ హాల్ యొక్క ధైర్యసాహస ఆత్మదృఢత
శరణులను చూచి తృప్తి చెందవలెను.

8,9,10 ఉపభంజన, కవితానామ, 6 భాగములు
ఇంటిలో నావ నల్ నూనెను, హాస్యముచూపబడునది

‘భృగు’ జ్యోతిష పరిశోధకమండలి

రాజమండ్రి

జ్యోతిషము కర్మము లేని యిక్కలనున జాతకరా
శ్రుతుల ద్వారావ వై వజ్ఞికోమణులచే స్థాపితము (పజలకు
ఈశాశ్రుతుల కర్మములను గాత్రరీత్యాచర్చ చేసిరిక
ఫలములను ఋజువుగ వ్రాయుటకు ఈమండలివాడు సుద్ధుడై
యున్నాడు.

జాతకమండలి యోగములు 2 సం॥ భవిష్య
తు 1-0-0. సంపూర్ణ జాతకము అశేషసిద్ధాంతగణి
తముతో 15-0-0.

పుట్టినతేదీ గడియలు స్థలము లేక చక్రము
పంపవలయును. పుచ్చకులకు ఉండుశంకలకు జవా
బు వ్రాయబడును.

వింజమూరి సూర్యప్రకాశశాస్త్రి వి.వ
రై వజ్ఞిలు.

సచిత్రమాసపత్రిక

ప్రతివాంఛమాసాదిని ప్రచురింపబడును
సచిత్రమాసపత్రిక ప్రతిసంచికయందును 3.4

రంగులపటములు కలిగి ఇతర చిత్రపటములతో
ప్రచురింప బడును. వాఙ్మయము, చిత్రకళలు,
గానము, కథలు, నాటకములు మున్నగు అనేక
విషయములతో ప్రతిమాసమునను 200 పుటలు
కలిగియుండును.

సంవత్సర చందా	రూ	6	0	0
అర్ధసంవత్సరము	"	3	0	0
విడిపత్రిక	"	0	10	0

ప్రస్తుతము పోస్టులు రూపు ప్రకా
రము. 0-2-0, రిజిస్టరుచార్జి, 0-3-0 తపాలు
చార్జి అధికమగుచున్నది. మీరే ముందుగ మణి
యార్దరు కుపిన ఈఖర్చు తగ్గును. పి. పి. లు పంపి
నచో సొమ్ముమాకు ఒక్కొక్కప్పుడు ఆలస్యముగ
చేరుటయు పత్రికలు పంపుట ఆలస్య మగుటయు
సంభవించును.

మాదిరిపత్రిక గోరువారు అణాలు 0-10-0
స్టాంపులు పంపిన పంపబడును. ఉచితముగ పంప
బాలము. మాదిరిపత్రిక తెప్పించుకొన్న తర్వాత
చందాదాల్లుగ చేరినయెడల ఆ సొమ్ము మినహా
యించుకొని తక్కిన సొమ్ము మాత్రము పంప
వచ్చును.

మేనేజరు, భారతి.
తపాలబక్స్ నెంబరు 212 మదరాసు.

మదరాసు అండు సదరన్ మరాటా
రైల్వేకంపెనీ, లిమిటెడ్

(ఇన్ కార్పొరేటెడ్ యిన్ ఇంగ్లాండ్)
ఇంటర్మీడియట్ క్లాసు మెయిలులో చార్జీలు తగ్గుట
1924 సం॥ మార్చి నెల 1 ని నుండియు. యం. యన్.
యం. రైల్వే ఇంటర్మీడియట్ మెయిలులో ఒంటి (ప్రయాణపు
చార్జీలు మెయి 1 కి రూ 0-0-5 నుండి రూ 0-0-5 కు తగ్గించబడును

విలువయైన సామానులు యినాం

ఒక రూపాయకు 2 (రెండు) బ్లూప్రాక్ సిరాబిళ్లలు
తగులును. (ఒక బిళ్లకు 2 బుడ్లు సిరాబిళ్లలు.) ఒకటి పైసమైన
ఫౌంటెన్ కలము ఒక డ్రాపరు, ఒక క్లిప్పరు, ఒక డబుల్ పాల్సీ,
ఒక రబ్బరు. మొదలగునవికూడ ఇతరముగా పంపబడును. స్టాం
కొద్దిగానున్నది తక్షణమే అర్జరపంపును.

ఉత్తరములు ఇంగ్లండ్ లో వ్రాయవలెను.
THE INDIAN STORE,
15, Nilmone Mitter Street, CALCUTTA.

సక్సన్ దంతచూరము

ఈ చూరము డెక్లెయేషన్ తయారు చేయబడింది.
కళ్ల సంబంధమైన వ్యాధులన్నిటిని పోగొట్టును.
డబ్బి 1-కి 2 అణాలు. డెజ్ 1-కి రూ 1-4-0.
టి. ఎన్. స్వామినాథశాస్త్రి,
2 ఎ. ఆలంగాతా పిల్లెనీ, తిరుణిక్కోడి, మదరాసు.

అందరును వాడతగిన

మామదనమంజరి టానిక్ మాత్రలు

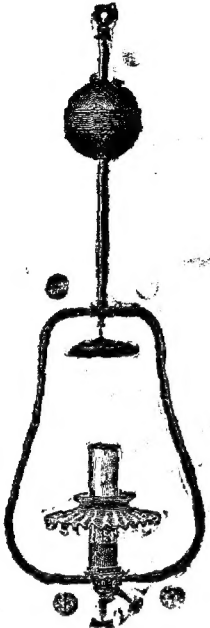
పిటినివాడుటచే ఆయుర్వేద, అంకము, ఆరోగ్యము మొ
దలగునవి వృద్ధియగును, అన్ని రకముల వ్యాధులతో ఎట్టి స్థితిలో
నైనను మంచుగుణము నియ్యకు 40 మా గల బుడ్డి 1-కి ధర రూ 1
రైల్వేవిక్స్ కాలనీకవారి వ్రాసిన ఈచిత్రముగా పంపవలెను.
రాజవైద్య నారాయణచే శ్రేణవతి
37 ప్రేమానందరావు, మదరాసు.

అంధరి నామం 17-3-1924, సాయం కాలము 5½ గంటలు,

బాగుగా వెలుగు దీపములను అడిసన్ వారు స్థలమును కాళిచేయుటకై ప్రత్యేకముగా అచ్చువారు.

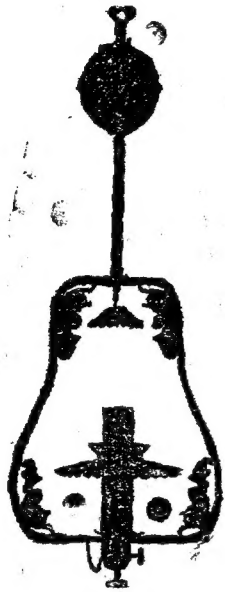
ప్రత్యేకపు లాభకరమైన బేరము. నిలువయున్న సరకుల వట్టిని చూచినతరువాత కొత్తగా రాసన్న సామానులకు స్థలమును కాళిచేయు నిమిత్తము దీపములను అమ్మివేయుటకై నిర్ధారణ చేసుకొంటిమి. ఈదిగువ తెలుపబడిన మోస్తరు దీపముల వెలుగు లిదింతముగా తగ్గించితిమి. వాటిలో కొన్నిటికి అసలుకంటెను తగ్గించబడి యున్నవి.

యినాం:—మార్చి నెలలోగా ఈదిగువ తెలుపబడిన మోస్తరు దీపములలో దేనిని క్రయమునకు తీసికొనినను 6 మాంబెట్టు యినాముగా యివ్వబడును.

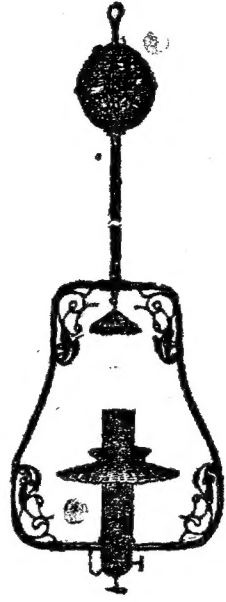
నెం. 47. ఒకదీపము, హార్వ ఫిక్చరు, నూరుకొవ్వవత్తులకాంతి వెలుగు, 8 పానుల బరువు అట్టి డ్రైసుడు తామ్రము, లేక నికెల్ ప్లేటెడ్ ఒకకొవ్వ గొట్టము 16 అం. పొడవు, 14 అం. వెడల్పు గలది.

మామూలు ధర రూ. 80.
ప్రస్తుత అమ్మకము ధర రూ. 24.

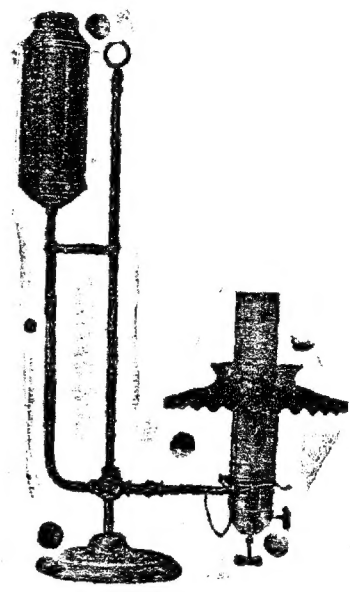
నెం. 149. ఒకదీపము, అందమైన హార్వ ఫిక్చరు, నూరు కొవ్వవత్తుల కాంతి వెలుగు, 8 1/2 పానుల బరువు అట్టి డ్రైసుడు తామ్రము లేక చేయబడిన కొవ్వగొట్టము, పొడవు 40. 86 14 అం. నిడివిగలది.

మామూలు ధర రూ. 82.
ప్రస్తుత అమ్మకము ధర రూ. 26-8.

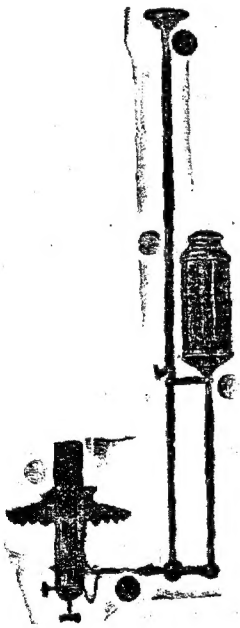
నెం. 151. ఒకదీపము, అందమైన హార్వ ఫిక్చరు, నూరు కొవ్వవత్తుల కాంతి వెలుగు, 8 1/2 పానులబరువు, నికెల్ ప్లేటు గొట్టము, 86 అం. పొడవు, 14 అం. వెడల్పుగలది.

మామూలు ధర రూ. 82.
ప్రస్తుత అమ్మకము ధర రూ. 26-8.

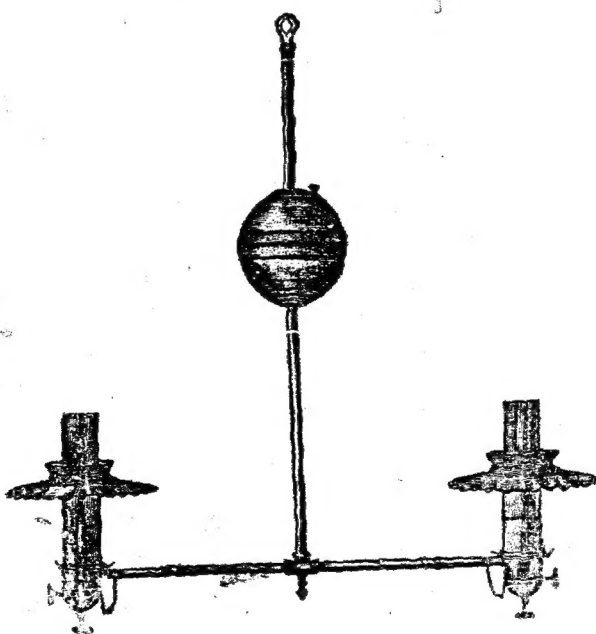
నెం. 78. విద్యార్థుల సాదా దీపము, చమురు గొట్టమును విడిగా తీయవచ్చును. 100 కొవ్వ వత్తుల కాంతి వెలుగు, 7 పానుల బరువు, 25 అం. నిడివి, 11 అం. వెడల్పు గలది.

మామూలు ధర రూ. 81.
ప్రస్తుత అమ్మకము ధర 24-8.

నెం. 87. ఒకదీపము, సెనెడెంటు, విడిగా తీయవచ్చునట్లైన ఒకచమురు గొట్టము, 100 కొవ్వవత్తుల కాంతి వెలుగు హార్వ తగ్గులు చేసుకొనవచ్చును, నికెల్ ప్లేటు, 4 1/2 పానులబరువు, 40-60 అం. పొడవు, 12 అం. వెడల్పు గలది.

మామూలు ధర రూ. 28-8.
ప్రస్తుత ధర రూ. 24.

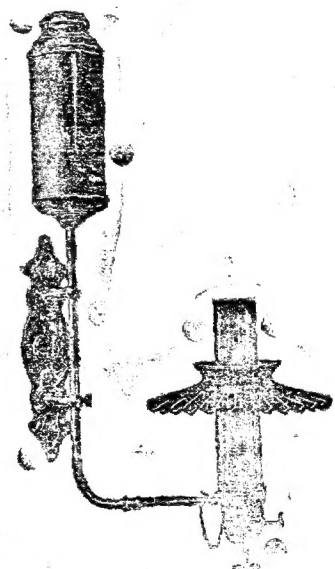

నెం 44 దువి,

సాదా గొట్టమునందు 2 దీపములు, 200 కొవ్వవత్తులకాంతి వెలుగు, 2 కొవ్వవత్తుల చమురుగొట్టము, అట్టి డ్రైసుడు తామ్రములేక ఇత్తడిగొట్టము గలది.

మామూలు ధర రూ. 38-8.0

ప్రస్తుత ధర రూ. 28.

నెం 74. ట్రాకెట్టు దీపము. వేలాడు దీపము లేక స్థిరము దీపములేని టోట ఇది విశిష్ట విభిన్నములమైనది. నికెల్తో చేయబడినది. 100 కొవ్వవత్తులకాంతి వెలుగు 27 అం. పొడవు, 14 అం. వెడల్పు గలది.

మామూలు ధర రూ. 28.
ప్రస్తుత ధర రూ. 23-8.

ఆర్డరులు:— ఆంధ్రపత్రికను చూచి వంపినట్లు తెలుపకోరెదము.

అడిసన్ ఆండు కంపెనీ, లిమిటెడ్, మద్రాసు.

When Ordering Please Mention
ADDISON & Co., Ltd., MADRAS.
THE ANDHRA PATRIKA.

విశ్వకేయం అభివృద్ధి కేంద్రం అంబేద్కర్ రోడ్, కృష్ణానగర్, తూర్పు గోదావరి జిల్లా, పరిశ్రమల శాఖ, 10 అంబేద్కర్ రోడ్, విజయవాడ, ఆంధ్రప్రదేశ్.
 డి.వి.ఎస్.ఆర్. కృష్ణానగర్, తూర్పు గోదావరి జిల్లా, పరిశ్రమల శాఖ, 10 అంబేద్కర్ రోడ్, విజయవాడ, ఆంధ్రప్రదేశ్.
 డి.వి.ఎస్.ఆర్. కృష్ణానగర్, తూర్పు గోదావరి జిల్లా, పరిశ్రమల శాఖ, 10 అంబేద్కర్ రోడ్, విజయవాడ, ఆంధ్రప్రదేశ్.

శుభ్యం లంఠింప ఫలానారహితం శేషం.

63 అనుకూలురు 44 ప్రతికూలురు

అనుబాధవర్తు గారు, (బి. గాం.) 1819 సం 8వ బెరి గాం.
తృత్య లేవనను పెంటనే రద్దు జేయఁ బెసినయింపవారి చెన. తృత్య
తృత్యమువారి కాసనములు, దేశము రాజకీయభిర్భుద్ధికి (మహా
యాలే యగునవల 1819 సం 8వ తృత్య లేవన చాల విధవర్తనగ
నున్నది. అప్పటి (తృత్య) పరిస్థితులను ఎదుర్కొనుటకు గాను
ఈ క్తు ఇం ది యా కం పే నీ వా రి కా సనము
నొనర్చిరి. నిర్బంధ కాసనముల విచారణ సంఘము
వారునూడ నీ రిగ్యు లేవనను నిరసించిరి. (తృత్యతృత్యవారా నం
భయమువారి నివేదిక న. గీతం ది: ను ఈ రిగ్యు లేవనను రద్దు జేయఁ
టను కాసనమింతవర కొనర్చు లేదు, ఈ రిగ్యు లేవన, చాల (తరి
భా కాలయను, నీతివలయు అను వారివై యాకరహింపబడుచు
న్నది. తమ దేశమును (ప్రేమింముటతో చ రొనర్చిన మహా సేనము,
(తృత్యతృత్యవారు కాసనములను, లాయర్లనుగూడ విక్రసించలేదు
కాదు. వాక్యావర్తతృత్యమును స్వేచ్ఛగా కలసి మెలసి తిరుగు
స్వావర్తతృత్యము నేను గోరుచున్నాను. ఈరె టి కొరకును గాను,
అంగేయరక్ష్య లీ కలిపాదనను బలవంతపరచిన గోరుచున్నాను.

1. The first step is to identify the problem or question that needs to be answered. This involves understanding the context and the specific requirements of the task.

మ సాదరు, సమష్టతరుగుక్కుట్టిగార్లను మోసముకేసి
 ను 420, 109 శక్తును నేరములకేర విచారింపబడు. లె
 క్కుల తక్కువానను మోక నేరము సమష్టతరుగుక్కుట్టి. తగ్గు
 వానిని పేరు దాంయాలను విడచి.

శంభునయ్యగారి కవరణము నొట్టుచు బెట్టుగా కలిపి
పయ్యలయ్యగను 44 ప్రతిమలయ్యగను సమ్మర్లుల నొప్పరికాకే అం
గిరింపవడెట్లు ప్రకటించబడినది. సుగరింపబడిన తిరిసి తిక్కాన
నూమొరింపబడెను. అంతటిలో కవులగిరినను. తిరిగిపోయినవర
యిన సమాచారమును.

2

“విశ్వకామిని భారతీయులు నికసిండుట ప్రత్యేక
సామలు చేర్చవలెను నిజమనున కేపురావ్విమన మాత్ర
మునుబాదకుచోవుట కారణములు గలవు. ఆరావ్విమన
ముద్రా 10 వేలను ది మార్కమే భారతీయులు కలరు. అదిట
సాక్షాత్తుల యొద్దను చాకిరింపకు నులయ్యున్నీలే
వేదవిని ఈదటము నునుబాదినచో ముల యా చాకిరి
గూడ యుచి కలుగును. అపుడు తెల్లవాకి ముఖ్యముగా
తప్పివాకి గృహకృత్యములలో చాల కష్టము రుజువించును.
కవుననే సాధ్యమైన చాకిరి ఏ న్నాటవేసియుండునని”
మహర్షిమహాదేవ (ఆ. పు.)

జనాన జలాంకర్ణామి మునిగిపోయెను. నీళ్లు దీని, ఈ
కోళ్లును ప్రతింహత కీర్తనలు జరుగుచున్నవి.

కార్యరేషను అధ్యక్షునివైకేసు

ఓ. తనికాచలం చెట్టిగారు గెల్వారి

చెన్నైలో కార్యరేషను అధ్యక్షుడు బడ్జెటు విచారణకై కార్యరేషనుసభ కేసుయను బహుళగూడదని రా॥ బి॥ ఓ. తనికాచలం చెట్టిగారు తేదీవదఖాను నిన్న ప్రాతాల్లో జరిగిన 30వ సమావేశము కార్యరేషను విచారణకు వచ్చెను.

వాదపక్షమును ముఖ్యము గాంటు గారు మాట్లాడి వాది అక్షిపక్షము నూటికి 1/2 వా॥ తగ్గింపవలెనని చెప్పి సభకు అధ్యక్షుడు త్రోసివేయుట యొక్కమా యని విచారించుటని యొప్పుదని చెప్పి కార్యరేషనుసభలో జరిగిన విషయములన్నిటిని దోష అధ్యక్షు డట్లు జేయుటకు వాదికి పన్ను జైలుయి వాని కండుట్టియు కార్యరేషను కౌన్సిలరు కండుజట్టియు హక్కుకు భంగము గల్గునని చెప్పెను.

అధ్యక్షుడు వి. తిరుమలైశ్వరీగారి వక్తవన ఆద్యోకేటు తేదీవదఖాను మాట్లాడి ఓ. తనికాచలం చెట్టిగారు చెప్పినయెడల పాదనము క్రమమైదిగాదని చెప్పెను.

తీర్పు

అంతట కార్యరేషను యాదఖానునై నట్లు తీర్పు జెప్పెను:—

ముగిసిపము ఆర్థికపక్షము బడ్జెటును ఆయావర్షము వివరముల చెప్పి సంవత్సరము క్రొత్తపన్నులను విధింపవలెనో యుజుమను జేయవలెనో చెప్పి సమావేశము గారు తయారు జేయవలయును. బడ్జెటు స్టాండింగు కమిటీకిపోయి పదవ కాన్సిలు విచారణకు రావలయును. అట్లుగా 18వ సెక్షను స్టాండింగు కమిటీ భర్తములను చెప్పియున్నది. 15వ సెక్షను ప్రకారము కాన్సిలునుమాత్రే కేసు గావలెను. 157 వ సెక్షను అవలంబించునని విధానమును చెప్పియున్నది. బడ్జెటు మరల విచారించుటకు స్టాండింగు కమిటీ వంపవచ్చునని గూడ ఆంక్షలను. 158 వ సెక్షనుందుకుదకు బడ్జెటు అగీరింపు విషయమునకు సంబంధించి యున్నది. ఈసంబంధన ప్రకారము బడ్జెటు కాన్సిలుయెదుట మార్చి 1 వ తేదీని చచ్చువచ్చెను. ఆ రోజున రంగనాథం చెట్టిగారు ఆర్డీవై పన్నును నూటికి 1 వా॥ తగ్గింపవలెనని అపహేదిం చెను. కృత్యాం కేసునిన్నియును అంగీకరించిన పదవ దాని నుపహేదింప వచ్చునని అధ్యక్షుడు చెప్పెను. కథవారి అభిప్రాయ మట్లున్నదని గూడ అధ్యక్షుడుచెప్పెను. రంగనాథం చెట్టిగారి నితిరు వారి నుపహేదింపగోరిటుల నంగీకరించెను. ఆనామీ మొదలే ఆయనకానికాని గావించుటలేదు. కృత్యాం కేసు 10000 చెప్పించి బడి కొన్ని యెక్కువము జేయవలెను. మార్చి 12 వ తేదీని ఆదాయ కేసును చెర్చుకు వచ్చిపుడు రంగనాథం చెట్టిగారు కాయపాదనము గావించగా బలపరపబడెను. అధ్యక్షుడు వాని కథలో చచ్చుకుట్టి తీరక్కరించెను. ఆయన ఉపపాదనమును త్రోసివేసిగా తనికాచలం చెట్టిగారు తమ యుపపాదనమును చెప్పి, అదియును బలపరపబడెను. కాన్సిలరులలో నొకరగు వేణుగోపాలచెట్టిగారు ఆర్డీ యుపపాదనము వరియొట్టి లవని అధ్యక్షుడు చెప్పి, అప్పుడు అధ్యక్షు డద్దంపడి ఆయన పాదనము గావించుట బలపరపబడినను దానిని అధ్యక్షు డంగీకరించునో లేదో, వేణుగోపాలచెట్టిగారు అగియాడవచ్చుననియు దానిని త్రోసివేయవచ్చుననియు చెప్పి, పన్నునకగ్గించినదేల, కృత్యాం కేసును వై వోటింగైనవీరకు స్టాన్డార్డులీ వారెన్న నిజమనబడిన అధ్యక్షుని ఆక్షేపణయొందునెను.

సరియైన రూలింగుకాదు

బడ్జెటును మరల స్టాండింగుకమిటీకి బంపవలెనని ఆయన తలంచెను. సరియైన రూలింగు నీడలేదు. ఈసమయమున ఒక కాన్సిలరు అద్దంపడి బడ్జెటును మరల స్టాండింగుకమిటీకి బంపుట సాధ్యము యని తెలిసికొనగోరెను. అంతట యొకను చచ్చి జరిగెను. ఉపపాదనకు ఆర్డీవిధానము చట్టసమ్మతమని చెప్పెను. సభాకార్యక్రమ విషయములో యెటుగాని అటుగాని సరియైన రూలింగు నిచ్చిటుల కార్యరేషనుకారికి గానింప లేదు.

కృత్యాం కేసులను చెర్చింపక ముందు యీ యుపపాదనము గావించిన యెడల క్రమమునకు నుండునని కార్యరేషనుకారికి స్పష్టముగ గోచరించెను. ఆర్డీవన్ను విషయములో నిబంధనము స్పష్టముగ నేర్పరపబడెను, అసెక్షనులో యొంత యొంద యొనో రేటును కాన్సిలు నిర్ణయింప వచ్చునని కలదు. బడ్జెటు నిర్ణయించునపుడు నితిరీ రేటుల ప్రకారము పన్నును క్రమమున జరిగిన జేవనగా ముందు కృత్యాం కేసులను బంపవలెను. తగ్గింపుకు ఒక ఉపపాదన మున్నవని సభ్యు

లకు చెలియును. సరియైన తరుణమున నుపహేదింపగా యెక్కుడుగాదని యాపేషనీ తరువారి కచ్చివచ్చును త్రోసివేసి కాన్సిలరుకు కార్యరేషను కరణకే మునుంగుండుట యేటివనియో కార్యరేషనుకారికి చెలియవలెను. ఇట్టి యాభ్యుపపాదనమున అట్లుజేయుట ఆకార్యయమే యుపపాదనము.

ఆర్డీ యుపపాదనము గావించుట ఆక్రమమునితిరువులై పిల్లీగారిభక్తియు ఆద్యోకేటు తేదీవదఖాను వాదింపిరి. చెర్చుతే మను 23 ప్రకారము ఒక మొత్తమును నిర్ణయించుట అవలంబించెల్లిరి. అనిబంధించుట ఆర్డీ సేషను యేమియును కార్యరేషనుకారికి గానింపలేదు. నూటికి 1/2 అం చెప్పినపుడు రేటు సరిగా చెయవలెను. సరియైన మొత్తమును చెప్పిట తెల్లలపని. ఈ నిబంధనలో ఆర్డీ దేమియును కార్యరేషనుకారికి గానించుటలేదు. ఈ ఉపపాదనము క్రమముగాదని త్రోసి వేయుట కార్యరేషను కార్యరేషనుకారికి దోషలేదు.

వాదియొక్క యుపపాదనము ఉపపాదన ఆధారపడి యున్నదని గూడ వాదింపబడెను. ఆయన కలుల దోయట లేదు ఉపపాదనము కు ధి ము గ నుం డి ఆర్డీవన్నకాజులలో నది విలంబించెను. ఉపపాదనము సవరణముగ యొక్కముగ నుండును. వాది కొరకప్రకారముగాక త్రోసి వేయుటకులన రేటుపేజురు కాన్సిలరు తనికాచలం చెట్టిగారి హక్కులకు భంగముగావించ బడెనని ఆయన అభిప్రాయము ఈకేసులో తనికాచలం చెట్టిగారికి అనుబాలముగ ఆర్డీవన్ను కుత్తన్న కరిమపూర్ మేమియును గానించెను. కావున కార్యరేషను అధ్యక్షుడు కాన్సిలరును ఉపపాదనము గావించు హక్కునువయోగించు కొన నీ యవలెనేని కార్యరేషనుకారి కత్తెవు జేవెను. తనికాచలం చెట్టిగారు భర్తములను కొరలేను గావున భర్తయేమియును యెక్కువకర్చలేనని కార్యరేషనుకారి యుత్తెవు జేవెను.

బొంబాయి మిల్లు పరిస్థితులు

పని క్రమముగా జరుగుచున్నది

బొంబాయి, 19 మార్చి:— బొంబాయిలో కేసు 80 మిల్లులవరకుచేయుచున్నది. బమ్మెకారులకు జీతవీర మూలీకమము గా కాంతివర్ధుల మీదనే యెచ్చివేయబడుచున్నది. పనివాండ్రం దిరుదు క్రమముగా పనిలో ప్రవేశించుట కిచ్చునందుకులన పని వాండ్రునుమిల్లు నుపహేదింపగోరిన గాజేయింపుచున్నది. (ఆ. వె.)

విశ్వభారతి, నంగురు 5000

కరీంనగర్ వద్ద ట్రావలరుని విశ్వభారతి విశ్వవిద్యాలయమునకు సమర్పించునకు 5000/ ల విచ్చుటకు వైద్యురకు మహారాజాగారు కాంక్షను చేసిరి. (ఆ. వె.)

బొంబాయి గవర్నరు గారికి

బొంబాయి కార్యరేషనువారి విందు

బొంబాయి, 19 మార్చి:— ఈసమయమున గవర్నరు మాట్లాడుట కిటిపు ముగిసిపోటితో తనజగల సంబంధమును చెప్పెను. వార్డు మేజరులొరకింపుకు ప్రతినిధిగా నుండినందులన పింకి లోకాలు బోర్డులతో యొక్కసం సంబంధము కలిగెను. అందులన ఆర్డీ కేసునువారును యేగీతిముగా ఓటుచేయుటకు సభాసభ్యులొక్కరిను కితడెన్న కొనబడెను. ఇట్టి గౌరవము, పథానకు త్రీకిల్లి జరుగెను. కేసుముకెన్న కొనబడిన యెవమందు గులో ఇద్దరు మాత్రమే బ్రతికి యున్నారు. తానును రాజ్యపతి ధి యొకరినాని కార్యరేషను వారిని కరారాగ్యము అభివృద్ధి చేసి, యెక్కు అభివృద్ధి బడ్జెటు కేర్పాటుచేయుట చాల కష్టమనియు, పూర్వపు దినములలో గూడుపును యెట్లే కష్టపడెననియు గవర్నరు చెప్పెను. (ఆ. వె.)

మహాత్ముని నిర్బంధదినము

తిరుపతిలో ద్వితీయవార్షికోత్సవము

“ఈనెల 18వ తేదీన తిరుపతిలో కొండ రామకృష్ణస్వామి (కర్తవ్యుడు) గారి శాంతివర్షము క్రింద కొండరు యువకులు కాంగ్రెసు సభ్యులను చేర్చుచున్నామన చాలగీటుతో పనిచేసిరి. ఆశాడు సాయరీకాలములోగా కొంతసంఖ్యను ప్రతివాదిను చేర్చవలెనని నిర్ణయింపబడెను. క్రితసంఖ్యను చేర్చుటలో పోయినవారు వాటిరాత్రి భుజింపబడవలెనని వారు నియమము చేర్చుదులని డిక్షిగాపాచేసిరి. అదరుకుగూడ క్రితసంఖ్యకు కట్టవలెనని సభ్యులను చేర్చిరి. మరికొందరు హెచ్చుగా నూడ చేర్చిరి. 18 వ తేదీని మొత్తము 200 మందిని చేర్చిరి. గాంధీమానమున 18 వ తేదీనకు 10 వ తేదీలో మొత్తము 400 మందిని చేర్చిరి. బాబాసాహెబ్ నాయునిసహాటివారివన క్రొత్త గానేర్పరపబడిన గాంధీ పఠంబందిరమున ఆరాత్రి కిక్కి గంటలకు భజనజరిగినది. అదనము నిరమాను య్యవరములు కలెక్టరు చేసిన ఉత్తరువును చెన్నైలో దొంతనమువారు త్రోసివేసి పరస్పర మందిరమును నిరవరచిన ఉత్తరువు ముగిసేము సంఘమువారి 17 వ తేదీనీ చేరేదిగాం అసంగతి వెల్లడియగుటవలన ప్రజలకు ఉత్సాహము నురింత ఆతి కియించినది. శ్రీ యువల, కేంకటకృష్ణమాచారిగారి నాణి కిత్తెము క్రింద సంఖ్యను ముగిసిపము కాని యొక కలెక్టరు ఉత్తరువు వాతేసిం చించుటకు పోయివారికి స్పృహలే యున్నాడు. పి. రాధాపతికృష్ణప్రేమ) వేంకటకృష్ణమాచారి, పి. రంగనాథయ్యగారు, శ్రీనివాసాచారిగారునును నావన పలువురు 18 వ తేదీని ఉత్సవమున పాల్గొనిరి. జేవసాము మైసూరు ఉపాధ్యాయులు గూడ ఉత్సవమును జరిపిరి. గాంధీమానమున తిరుపతిలో వెయ్యి రూపాయలు వెలగల కడ్డ బట్టలు చిత్రయింపబడెను అని కే. రాజగోపాలాచారిగారు మాట వ్రాసిరి.

శిశుసదస్యము

గవర్నరు బహుమతులొసంగుట

రంగూరు, 19 మార్చి:— శిశుకర్మశాస్త్ర గవర్నరు కేటి శాంతికాలమున బహుమతు లిచ్చెను. 5 వ వర్షవాడెను కూక చేర్చుకొనగా మొత్తము 500 మంది చచ్చియుండిరి. 5 సెక్షనులుగా విభజించి సెక్షనుకు 4 చొప్పున మొత్తము 20 బహుమతు లొసంగబడెను. ప్రతి సెక్షనులోను మొదటి బహుమతు 50 రూపాయలు. (ఆ. వె.)

జాతక ఫలములు

ఇదివరలో తానునేక వైవిధ్య కిరోమణులకు వ్రాసిగాని యాభిప్రాయ మాలిగాని మీ జాతకములు వ్రాయుచియు యొందును. స్వల్పసాక్ష్యులకు తెల్ల చేడుక మాత ఒకసారి వ్రాసిన మానము కము మీకే తెలియెను. తిరువాన్తవరము యొక్క కేసుగాని పుట్టితేదీ, జననకాల పుడియు (లేక) గంటలుగాని యిదిలేనవాను మాత్రు ఉత్తము గ్రాయుకాలమున నున్న పండించీ జాతకనిరూపము, భ్రూభాగము, నయనము, కళ్ళత్రేము, భాగ్యము, ఉద్యోగము, లాభము మొదలగు 25 అంశములు శాస్త్రమృతిముగా వ్రాయుటకు రు 1-4-0 ను నెలవారిగా కంఠ ఫలముకు రు 1-0-0 ను సుపూర్ణ జాతకముకు రు 6-0-0 అనున. ముందు రు 2-0-0 అధ్యాప్తు బంధవలెను. కావలసినవారికి పి. సి. గా బంపెదము.

శ్రీశంకరజ్యోతిషనిలయం, గోపాలపురం, కొత్తపేట పోస్టు, గోదావరి జిల్లా.

చేతిపట్టెడలు, లేక నాగవత్తులు
వీటిని పాలికాపరక అంగుళము మొదలు ముప్పాతిక అంగుళము వేడల్పువరకును, 6-14 సవరముల వరకును యే మోస్తరులో కావలసినను చేయవచ్చును. చేదారం సహా మజూరి యు. 25-35 వరకుగలదు. మోస్తరు, పనితరము వీటిని అనుసరించి సవరములు, మజూరి నిర్ణయించ బడును. సవరము బంగారుకు, పూచీ యివ్వ బడును. 172 పుటల మా అందమైన క్యాటలాగు ధర యు. 1-0-0. ఉమ్మడి రామయ్యశెట్టి, గురుస్వామిశెట్టి కంపెనీ, నగలకర్తలు, 25 చైనాబజారుగొడ్డు మద్రాసు.

ఆంధ్రపత్రిక

1924వ సం॥ మార్చి నెల 21 వ తేదీ

శుక్రవారము

ఇండియా ప్రభుత్వపు రాజీనామా

“మండేదో యొకసమయమరుదెంచి, సార్వభౌముని ప్రభుత్వ ప్రతినిధులగు తాము, అతని రాజ్యములలోని భారతీయపౌరుల హక్కుల నయినను రక్షించజాలమని ప్రపంచమునకు ప్రకటించెడి దుస్స్థితి వచ్చునెడల, రాజప్రతినిధియు అతని తోడి ప్రభుత్వసభ్యులును తమ పదవులకు రాజీనామా నియమలయును.” శ్రీనివాసశాస్త్రి.

వైవాక్యములను గా. శ్రీనివాసశాస్త్రిగారు బలికియుదురా యని పలువురు సందేహింపక మానరు. కాలము మారినది. భైత్యుకపద్ధతులు జరిగిరావని, మితవాదులకు నయితిము గొచరించుచున్నది. కొండరింకను వెనుకముం దాడుచున్నను, యాచనచే ప్రయోజన మండను నమృత మెల్లరలో బలపడుచున్నది. మితవాదనాడుకులగు శ్రీనివాసశాస్త్రిగారు గూడ మధ్యమధ్య తీవ్రవాదివలె ప్రసంగించుట వింతగాదు. కేంద్రభారతీయులపక్షమున నాయభారము నేటి విధమనోరథు లయిన నాటినుండియు శ్రీనివాస శాస్త్రిగారిని నిరాశయావరించెను. ఇదివరకువలె, వీరి ప్రసంగము లాశాపూరితములై యుండుటలేదు. కేనియా భారతీయులు పన్నులు చెల్లించకుండుట న్యాయమేననిదెలుపు స్థితికి వీరుదెంచిరి. ఇంతియగాక దక్షిణాఫ్రికాభారతీయులవిషయమై సర్ బి. యె. శర్మగారింకను ఓరిమిని బోధించుటచే, శాస్త్రిగారి కాగ్రహము మరింత హెచ్చెను.

భారతీయులను ప్రత్యేక గూఢములలో నుంచుటకు చట్టముజేయబడు చున్నను, శర్మగారి చిత్తము కలక బారలేదు. తెల్లవారి యనుగ్రహము నమ్మకొనుట తప్ప వేరేమియు జేయలేమని, వీరికి నమృతము గలదు. సర్ డిమిట్ హయత్ ఖాను గాఢికి గూడ శర్మగారి యుపేక్ష నచ్చలేదు. అట్టి సిటిలో శాస్త్రిగారికి నురుగుపుట్టుట వింతగాదు. భారతీయుల హక్కులను ఇండియా ప్రభుత్వము వారు రక్షించజాలనియెడల, వారు రాజీనామా నిచ్చుట కర్హమని శాస్త్రిగారు స్టేటు కాన్సిల్ సభలో నూదించిరి. ఇండియా ప్రభుత్వము వారు సలుపదగిన కనీసధర్మ మిదియే. ప్రజల శాభాగ్యమును పెంపొందింపజాలని ప్రభుత్వము వలన ప్రయోజన మేముండును? హిందూదేశమునకు స్వపరిపాలన మిచ్చి బాధ్యతనంతను ప్రజలకు వప్పగింతపెట్టి, ఇండియా ప్రభుత్వము వైదొలగవచ్చును. లేనియెడల, తన శక్తినంతను వినియోగించి భారతీయుల జేమమును కాపాడవలయును. ఈ రెంటిలో నేకనిని జేయక నిలిచియుండుట వలన, ప్రభుత్వము తన కారవమును కోల్పోవకమానదు. ఇండియా ప్రభుత్వ మొకవేళ రాజీనామా నిచ్చునెడల, చిటిమ ప్రభుత్వము మేలుకొని తన ధర్మమును నెఱవేర్చవచ్చును. పరిస్థితు లంతవిషమముగ నున్నవో ప్రపంచమునకు దెలియగలదు. అధినివేళ రాజ్యభారతీయుల విషయమై తమకుగల యభిమానమును వెల్లడిజేసి తన ఆత్మకారవమును ఇండియా ప్రభుత్వము నిలుపుకొనవచ్చును.

అందుకుమానుగ శుష్కసానుభూతి దెలుపుట వలన లాభ మేముండును? ఇట్టి సానుభూతివాక్యములతో దేశమునకు విసువెత్తినది. ఫలపదమగు చర్యకు గడంగినను, గడంగకున్నను, ఇండియా ప్రభుత్వమువారు రాజీనామానిచ్చి ప్రపంచమునకు నిజ సందర్భములను దెలియజేయుట అవసరమని శాస్త్రిగారు హిత మొనగిరి. శాస్త్రిగారివాక్యములు సర్ మేనేజ్ దాదాభాయిగాంధీకి ఆగ్రహమును పురిగొల్పెను. బాధ్యత గ్రహించకుండ యిట్టి ప్రసంగముల గావించుట అసభ్యమనియు, సామాజ్యమున కివి ముప్పుదెచ్చిపెట్టుననియు దాదాభాయిగారు మందలించిరి. శాస్త్రిగారు సయితము బాధ్యత లేనివారగుచో, దాదాభాయిగారిదృష్టిలో బాధ్యతగలవారెవ్వరో దెలియదు. భారతీయులకు గలుగుచున్న అవమానములతో సరిపెట్టుకొనినమాత్రమున, సామాజ్యమునకు బలముగలుగు గాబోలు! ఇండియా ప్రభుత్వ సభ్యులగు మాఫీగారు, తాము రాజీనామానియమని స్పష్టముగ దెలిసిరి. వీరు తమకదవులను విడనాడుదురని, ఎవ్వ రూహించగలరు? దేశమంతయు కలవరముజేసిరిను, కార్యనిర్వాహక భ్యులు కదలమెదలక యూరకుండురు. సత్వర స్వరాజ్యసిద్ధికిని వీరు తోడ్పడరు. ప్రజల కష్టనివారణకును సహాయపడరు. ఓపితో వేచియుండుటయే వీరి పద్ధతి. ప్రజలెట్టిబాధల ననుభవించుచున్న నేమి? “నేను రాజీనామా నియమ” అని మాఫీగారు గొంతెత్తిబలుకుట వింతగాదు.

నిరాశజేసింపట సంజాయికపద్ధతి గాదని మాఫీగారు గర్వముతో బలికిరి. కాని సంజాయికు వెనుక నేమి ఇప్పుడేమిగలుగుచున్న ఘోరావమానములను నివారించుటకు వీరేమిజేసిరో వివగోరకము. ప్రభుత్వసభ్యులచే రాజీనామా నిష్పించుట సులభమని శాస్త్రిగారు రెంచిరిగాబోలు! తాటాకుల చప్పుడులకు కుండేళ్లు బెదరవనుసామ్యమున, ఇట్టి విన్నపములకు ప్రభుత్వసభ్యులు చలనము జూపెదరా? వారి నన నేల? అవసరము గలిగినపుడు శాసనసభ్యులయినను తమకదవులకు రాజీనామా నిచ్చుటకు వెనుదీసెదరు. దక్షిణాఫ్రికా దుస్స్థితివిషయమై నటేళనుగారు దెచ్చినతీర్మానము స్టేటుకాన్సిలు సభ వారిచే సంగీకరింపబడినను, అది కాగితమునందే నిలిచియుండు ననుట అనుభవైక వేద్యము. ఏజాతి యయినను భైత్యుకపద్ధతుల ననుసరించునంతవరకు, ముక్తిబడయజాలరు. స్వకారవమును రక్షించుకొనజాలదు. శాస్త్రిగారు మధ్యమధ్య తీవ్రప్రసంగముల గావించినంతమాత్రమున, అనుకూలఫలిత మేర్పడజాలదు. భారతీయులు స్వయంసహాయ మార్గము నవలంబించుటకు, శాస్త్రిగారు తోడ్పడుట ముఖ్యవసరము. సత్వరస్వరాజ్య సంపాదనమునకై ప్రజలను పురిగొల్పి తాము నాయకత్వము నహించుట ముఖ్యము. కాన్సిల్లో మాత్రము ఆగ్రహము గనుపరచి, వెలుపల బనిచేయకున్న, శాసన సభ్యుల ప్రసంగములు నిష్ఫలములగును. మరేయొక నిదర్శన మిప్పుడు బయల్పడుచున్నది. హిందూదేశము వెనుక నానారాష్ట్రసంఘములో సభ్యురాలుగ జేయబడెను. మాండేముల పరిపాలనమును సరిజూచుటకు ఇండియాకు గూడ హక్కుగలదు. కాని ఆచరణలో నేమి జరుగుచున్నది? జర్మనీనుండి లాగి వేయబడిన టాంగనయికాలో, భారతీయుల కష్టములు దుర్భరమగుచున్న వని, ప్రకటించ బడెను. వారి మొగలు నిరర్థక మయ్యెను. హిందూదేశమునకు నానారాష్ట్రసంఘమునందేమి, ఇంపీరియల్ సమావేశమునందేమి ప్రవేశ మిచ్చుటవలన విదేశమునందలి భారతీయులస్థితి మరింత అధ్వాన్నమయ్యెను. పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారు దెలిపినటుల, ఇయ్యది మోసము దప్ప వేరుగాదు.

మహాత్ముని నాయకత్వము

గాంధీమహాత్ముడు దేశమును మరల నడుపుటకు, అనుకూలపరిస్థితులరుదెంచుచున్నవి. స్వయం సహాయమువలననే, దేశవిముక్తి చేకూరును గాని, యాచనపద్ధతులవలన గాదని, విదితమగుచున్నది. పరాశ్రయభావ మడుగంటవలయు ననుభావము ప్రబలుచున్నది. శాసనసభలలోజేరి సహకారము సలుపుటవలన ప్రయోజనము లేదని మితవాదులకు సయితము పొడగట్టినది. గాంధీమహాత్ముడు త్వరలో స్వస్థదేశముడై ప్రజలను స్వయముగ నడిపించుట ముఖ్యవసరమని, ఎల్లరకు దోచుచున్నది. మహాత్ముని విడుదల దేశములో మరల సంచలనము గలిగించెనుటకు సందియములేదు. ధైర్యమును పురికొల్పెననుటనిశ్చయము. అన్ని రాష్ట్రముల నుండియు కాంగ్రెసు నాయకులును, హైందవ శాసనసభ్యులును బొంబాయికి త్వరలో వెడలి, గాంధీమహాత్మునితో సంప్రతించెదరని విరుట కెంతయు సంతసించెదము. మహాత్ముడు దెలిపెడిహితము, మాతనప్రబోధకారణముగాక యని కోరెదము. ప్రజలు తమయస్మృతినిదెలుపుట సులభమే. తమ కష్టములను ప్రభుత్వము వారి దృష్టికి దెచ్చుటయు అంతకష్టముగాదు. కాని, ప్రజాశయములు సఫలముగావలయు ననిన, ప్రజలకై పెంపొందవలెను. ఇందుకొరకు అన్నిపక్షములవారును చేతులగలిపి పనిజేయవలెను. గాంధీమహాత్ముడు “ఈవినింగున్నాను” కత్తికాక్రతినిధికి జెప్పినటుల, కన్నకేవీపు, లిబరలు లేబరుపక్షములలో నెవ్వరును హిందూదేశపు కోర్కెలను సఫలకరుప బూనుకొనరు. ఈమూడింటిలో లేబరుపక్షము మెరుగుగావచ్చును. కాని తరతరములనండియు వచ్చుచున్న ఇంపీరియల్ మత సాంప్రదాయములను విడనాడుట కేవలమువారయినను సమ్యక్తచరని, మహాత్ముడుదెలిపిన సత్యము అమూల్యమయినదనుటకు సందియములేదు. ఆ కారణముచేతనే, స్వకైవై నాధారపడి స్వరాజ్యసిద్ధి నెవరును ఆటంకపరుపలేనిస్థితిని పొందవలయునని, మహాత్ముడు పడలను హెచ్చరించుచున్నాడు. మహాత్ముని హెచ్చరిక నికనైనను సఫలపరుచుట ఎల్లరధర్మముగాదా? దేశము నిరాశజెంద నవసరములేదు. అకాలీజత శాంతముగ తన గమ్మస్థానము జేరి అరెస్టుకు లోనయినందులకు, మహాత్ముడెంతయు సంతసించుచున్నాడు. అకాలీల ప్రవర్తనముగాంచి, మహాత్ముడు ఆనందాశ్రియముగాంచెను. ఆహింసాధర్మమును వీరు రక్షించినందులకు మహాత్మునికి సంతృప్తి కలిగెను. అకాలీలు దేశమునకంతకును మార్గదర్శకులగుచున్నారు. సత్యాగ్రహశక్తినివారు వెల్లడిజేయుచున్నారు. ప్రజలు వీరి మార్గము నవలంబించి, ఆహింసా ధర్మక్షణకు తోడ్పడుట యుక్తము. మహాత్ముడుపును సంప్రీత హృదయుడై ఎక్కుడు త్వరలో స్వస్థతి గాంచక మానదు. కాలనీల కమిటీవలన, విశేష లాభముండు నని, మహాత్మునకు నమృతము లేదు. ప్రజల కోర్కె లొకటివెంట వేరొకటి నిరాశరింపబడుచున్నవి. హార్ని మెనుగారి ప్రవాసమును రద్దుజేయుటకు బొంబాయి ప్రభుత్వము వారును బొంబాయి శాసనసభవారును నిరాశరించుట జూడ, అధికారహృదయ మెంత కఠినముగ నున్నదియు గ్రహించవచ్చును. హార్ని మెనుగారు చేసిన గొప్ప నెరవు, హిందూదేశమును గాఢముగ ప్రేమించుటయే. ప్రభుత్వపక్షమున ముచ్చటించిన సర్ మారిన హేవార్డుగారు హార్ని మెనుగారు చేసిన నెరముల నిదమితమని దెలుపజాలకబోయిరి. పత్రికా

కార్యాలయమునందు శ్రైశ్చర్యముతో హాస్యమెను గారు పోరాడిరిని వీరు దెలుపసాగిరి. దీనికిని ప్రవాస శిక్షకును ఎట్టి సంబంధము గలదో తెలియదు. బాంబాయి క్రానికలు ప్రతికాధికతులను ప్రభుత్వమువారి భిక్షానించి, సంపాదకుని ప్రవాసమున కంపుట, అసభ్యము. హాస్యమెనుగారు జేసిన నేరములు ఘోరమని యనుకొనినను, న్యాయస్థానములలో వాని నేల రుజువు జేయగూడదు? హాస్యమెనుగారికి సమాధానము జెప్పట కవకాశమీ యశ, వారి వెనుక జేరి లేని పోని నిందల మోపుట వలన లాభమేమి? అధికారినిరంకుశత్వమును తెలుపుటకు నిదర్శనము లేనియో గలవు. మహాత్ముని కార్యక్రమమును నిష్కర్షగ నాచరించి గమ్యస్థానము త్వరలో జేరుట ఎంతయువసరమో దెలుపనక్కరలేదు. మహాత్ముడు త్వరలో నాంధ్రదేశమునకు గూడ రాక మోసడు. ఈలోపుగ నాంధ్రులు గాంధీపూజానిధిని వసూలుజేసి, నిర్మాణకార్యక్రమమును చురుకుగ కొనసాగించి, మహాత్మునిచటగల నిజభక్తి జూపవలెను. తుట్టుతుడకు కద్దరునిర్మాణము నయినను పూర్తిజేయనిచో, ఆంధ్రులు సగుబాట్లపా లగుదురు. మహాత్మునకు విజయము గలుగుగాక!

నిర్బంధశాసనముల రద్దుజేయుట

హైందవశాసన సభవారు నిర్బంధశాసనములను రద్దుజేయవలయునని తీర్మానము సంగీకరించి, చరితార్థులయిరి. ఇట్టితీర్మానము లిదివరకు గావించబడిక బోలేదు. ప్రభుత్వమువారు తీర్మానముల కొనసాగించక, జన్మస్వాతంత్ర్యక్షేత్రము తోడ్పడక జూయిరి. 1818-వ సంవత్సరపు బెంగాలు చట్టమును సరిహద్దు ప్రాంతములకు మాత్రము వర్తింపజేసి, ఇతరచోట్ల దానిని రద్దు జేయవలసిన దని, ప్రభుత్వ విచారణ సంఘమువారు కోరియుండిరి. కాని, ప్రభుత్వమువారు మాత్రము బెంగాలు రిగ్యులేషనును యథేచ్ఛగ నుపయోగించుచునే యున్నారు. ఇటులనే క్రిమినలు లా సవరిణ చట్ట మేమి, ఇతర నిర్బంధచట్టములేమి, ప్రజల స్వాతంత్ర్యముల నరికిట్లు చున్నవి. ప్రజల సామాన్యస్వత్వముల నయినను రక్షింపజాలని సంస్కరణములున్న నేమి, లేకున్న నేమి? ప్రభుత్వమువారింకను నిర్బంధశాసన ప్రయోగమును సమర్థించుట కోచనిమును, సర్ పి. యస్. శివస్వామి అయ్యరుగారి బోలు ఆధికారాభిమానులు గూడ, బెంగాలుచట్టమును రద్దు జేయవలయుననియు, లా, జస్టిసుల కిది భంగకరమనియు, ధైర్యముతో బలికిరి. శివస్వామి అయ్యరుగారే యిటుల బలుకుచుండ, జాతీయవాదు లెవ్వరును బెంగాలు చట్టప్రయోగమును సమర్థింపజాలరు. ఇతరనిర్బంధ శాసనములను రద్దుజేయు విషయమున మాత్రము, శివస్వామి అయ్యరుగారు ధైర్య మవలంబింపజాలక బోయిరి. ఇట్టి చట్టముల సంగతిని కార్యనిర్వాహక సభ్యుల విచక్షణకు వదిలిపెట్టవచ్చునని, అయ్యరుగారు హిత మొసగిరి. అయ్యరుగారి దృష్టిభము, కడు సంకుచిత మనుటకు సందేహము లేదు. ప్రజల హక్కులను కాపాడుట కింకను వెనుదీయుట జూడ, వీరి హృదయ మింకను పరిపక్వముగా లేదని దెలియకమానదు.

హెయిలీగారు తమ తప్పిదమును గుర్తింపక శాసనసభ్యుని యభిప్రాయములు మారెనని ఎత్తి పూడుచుట విచిత్రము. తిప్పిరము సంగీకరింపనివారి న్న, తమ యభిప్రాయములను మార్చుకొని జము సంగీకరించెడివారు శ్రేష్టులనుటకు సందియములేదు. సర్పరాజ్ హుస్సేను ఖానుగారు,

నిర్బంధశాసనములను రద్దుజేయగూడదని మొనట తలంచినను, ఇప్పుడవి తొలగిపోవలయునని గోరి నందులకు వారిని ప్రశంసింపవచ్చును. మంచిమార్గ మెన్నటికయినను నచ్చుట శ్రేయస్కరమే గద. ఇంధుకు హెయిలీగారు వారిని నిరసించిరి. తమ యభిప్రాయములు మారినందులకు, హుస్సేనుగారు తగినకారణము జూపి హెయిలీగారిని నిరుత్తుల గావించిరి. ప్రజల హక్కులను హెయిలీగారెంతకాలము భగ్నపరుపదలచిరో దెలియదు. ఇట్టి స్థితిలో స్వరాజ్య మెంతత్వరలో లభించిన నంత మేలని దెలియకబోదు. ప్రభుత్వచర్యను సమర్థించుటకు పాల్పడెడివారి సమయమున, మితవాదులలో సయితము గనుపింపజాలరు. నిర్బంధములకట్ల ప్రజాభిప్రాయ మేదియో వెల్లడియయ్యెను. పరిపాలనా స్వభావ మెటులున్నదో తెల్ల మయినది. శాసనసభ వారి తీర్మానమును సయితము లక్ష్యపెట్టనియెడల, అధికారవర్గపు కార్యము బయల్పడకమానదు. స్వాతంత్ర్య సంపాదనప్రయత్నములను ప్రజలు ద్విగుణీకృతము గావించుట యత్యవసరమను సంగతి, ఎల్లరకు పరిస్ఫుట మగుటలేదా?

చర్చిల్ గారి రోడిపోవుట

పార్లమెంటులో ఎన్నికలలో చర్చిల్ గారి రోడిపోయినందులకు చింతించువారి వర్వరుండజాలరు. లిబరలుపక్షముకు జెదియు, వీరు లేబరుపక్షముపై కత్తిదూసిరి. సాంఘికవాదమును రూపుమాపవలెనని వీరు పట్టుబట్టిరి. ఇట్టివారిని, లేబరుపక్షమువారు రెడరించుట సహజమే. లిబరలుపక్షమువారయినను వీరి నభిమానింపలేదు. వీరు కన్వేటివుల యండ జేరిరి. ఛేంబర్లెనుగారి యనుగ్రహమును సంపాదించిరి. కాని బాల్టువినుగారు వీరిని నమ్మలేదు. నిము సమున కొకమారు వీరియందు గలిసెడి మార్పులను బాల్టువినుగారు కనిపెట్టుచు నేయుండిరి. స్వార్థ చింతతో కన్వేటివు పక్షము వారిని చేరదమనంతమాత్రమున, వారి నెవరు విశ్వసించును? బాల్టువినుగారు రందుచే, కన్వేటివు అభ్యర్థి కేవోటుజేయుమని తమపక్షమువారిని గోరెను చర్చిల్ గారు, గవిలమువలె బ్రవర్తించిరి. ఎవరును వారిని సరసకు రానియకబోయిరి చర్చిల్ గారి రిజిస్ట్రీలో అపజయముగాంచుటయం దాశ్చర్యము లేదు. స్థితిత్తములేక ఇక్కడ నెక్కకాలున, అక్కడనొక కాలును బెట్టెడివారు, ఉధృతత్రభువు లగుచురు. చర్చిల్ గారి నిర్బంధము వీరిబోలుప్రముఖులకు గుణపాఠమును నేర్పగలదు.

వచ్చుయ్యపు కళాశాల: మహాత్మునిపటము

వచ్చుయ్యపు కళాశాలావిద్యార్థి వసతిగృహ సభ్యులు, గాంధీమహాత్మునిపటముచే తమభవనము నలంకరింప జేసి కృతార్థు లయిరి. వీరి దేశభక్తి నెంతయు కొనియాడ వచ్చును. కాని, ఇతిమాత్రమున వీరి కర్తవ్యము చుగియలేదు. మిగిలిన కార్యములను జేసినను జేయలేకబోయినను, విద్యార్థులు కద్దరు నయినను ధరింప గలుగుదురు. విదేశవస్త్రముల నింకను ధరించుచు, మహాత్ముని గౌరవించుచుంటి మనుట, అసంగతముగ దోషకమానదు. నేటినుండియు, విద్యార్థు లెల్లరును విదేశవస్త్రములను పూర్తిగా త్యజించి, కద్దరుబట్టలను ధరించుట, వారి విధ్యుక్తధర్మ మనుటకు సందియము లేదు. లేనియెడల నిన్నటిదినము గావించిన యార్భాట మంతయు, వట్టి బూటకమగును. విద్యార్థులు కద్దరు వస్త్రములను విధిగ ధరింప మొదలిడుచో, తమకును తమ దేశమునకును గూడ మహాపకారము గావించగలరు.

తాడిపత్రి మ్యునిసిపలు సంఘము

తాడిపత్రి మ్యునిసిపలు సంఘపు వ్యవహారములు చాలకాలమునుండియు కలవరపూరితములై యున్నవి. చైర్మనుగారి చర్యలు ప్రజలలో విశేషాందోళనము కలుగజేసినవి. ప్రజాభిప్రాయమును గమనించి అధ్యక్షు లగు మాదాసు రంగప్పగారు తమపదవికి రాజీనామా నిచ్చినందులకు వారి సభినందించెదము. ప్రజాభిప్రాయము విరుద్ధముగ నున్నపుడు, గౌరవోద్యోగములను విడువకుండుట, బాధ్యత నేమాత్రము సూచింపదు. ఇదివర కెట్టి మనస్పర్థలు ప్రబలినను, ఇకముందు నుండియు తాడిపత్రి మ్యునిసిపలు సంఘము నందు కక్షలంతరించి, మ్యునిసిపలు పరిపాలనము ప్రజాభిప్రాయానుసారముగ జరుగుగాక యని గోరెదము.

స్థానిక వార్తలు

భగవత్కథా సంఘసభ:— 1924 వ సం॥ మార్చి 22 న లేదీ కినివారిం పాశురియి 5 ఘంటలకు ఆంగుళిను ప్రధానము అను 4 లక్షలకు తొండమండలము మూలం వాంట్లో నూలమంబం బ్రహ్మశ్రీ సౌందరరాజ భగవతుల బాలవల దిరిపించబడును.

ఇండియను టైముస్:— చెన్నైలో ఆర్. వి. ను బ్రహ్మశ్రీగారి సంపాదకత్వము కింద జరిపిన యిండియను టైముస్ అను ఆంగ్ల పత్రికపై ప్రభుత్వసంఘటన ఎనిమిదవ భాగముకు కృత్యంతో యుద్ధింపితిమి ఇందు రంధ్ర, మేనక, రామేశ్వరంబిమానము, పార్లమెంటుభవనములు మున్నగు పటములును కొలిమింది ప్రముఖుల పటములును గూడ గలవు. కలయు వారు "యిండియను టైముస్ 71 ట్రాంక్సాక్షి, రాయపేట, మదరాసు" అని వ్రాయవలెను.

మైసూరు గుబ్బినాటక సంఘము:— నిన్న రాత్రి యానాటక సమాజమువారు దుర్బిధివిజయము నాటకమును బ్రదర్శించిరి. పదర్పణకు రద్యుతాగ నుండినది. మన్నభ ప్రద్యుత్పాతిధారియగు జి. నాగేశ్వరరావుగారును, రతి మాయాతి పాతిధారియగు హెచ్. కారాయణరావుగారును ప్రత్యేక ప్రశంసలకు దగినవారలు. వీరిచే బ్రదర్శింపబడెను నాటకముల యందు త్రవవని వేషానికి మహాత్మ్య కల్పనాటకమును కనిపారము ౮ ప్ర ఘం 9-10 కును, విటపర్వ మను (కీచకవిధ) నాటకమును ఆదివారము పాశురియి ఘం 5-10 కును తిలకింపకండి "ఎంఛెను" నాటక భవనమున బ్రదర్శింతురు.

యానద్వారం పోస్టుమెయిల సమావేశము:— 17-3-24 క లేదిన సంఘ భవనమునందు జరిగి ఆవ్వనసంఘసభలో యాదివార కార్యక్రమము జరిగెను— (1) సభ సమావేశము ఏప్రిల్ 20, 21 వ లేదీలో సౌందర్యమహాశో జరుగుటకు నిశ్చయంపబడెను. (2) ఎస్. హెచ్. గాలీవాలా బొంబాయిగారు సభాధ్యక్షులుగాను, ఎస్. సత్యమూర్తిగారు ఆవ్వన సంఘాధ్యక్షులుగాను యెన్నకొనబడిరి. ఆవ్వన సంఘసభ్యుల తిరుగుమును రూ 5 వగముగా చెల్లింప ప్రార్థింతురు. ప్రతిసభ్యురాదలమిదారు ఏప్రిల్ 10 వ లేదీ లోపున రూ 5 రుసుముతో సహా జరిలు సెకబర్, 5 బాంబు మ్యాన్యుయిగారికి ఈ మారు వీధి మదరాసు అని దరఖాస్తు బంపవలెను.

గాంధీమహాత్ముని సందర్శనము

నాయకుల రాక
ప్రస్తుతి రాజకీయశిక్షినిసూర్య గాంధీమహాత్మునితో వర్ధింపుటకు భారతశాసనసభ్యులకు స్వరాజ్యపక్షమువారును యితరకాంగ్రెసురాష్ట్రీయ శాసనసభ్యులు మూర్ఖులెలాగును పొంబాయెడి వచ్చెదరు. (ఆ. కె.)

బోలి విక్ర కేసు
20-వ లేదీని విచారణ
కామ్యూరులో 1923 కేసులో ఉమ్మడిగాని ఆరెడ్డి చేయుట కారణభూతులగుచున్న పాశ్చుమిద్దిరి, శివనీగారిచే ఉత్తరములను ప్రకటనను దొరికినది వారు చెప్పిరి (ఆ. కె.)

భారత సంస్కరణములు

ప్రభువుల సభలో చర్చ

కర్ణాటక ప్రభుత్వ ఆక్రందనము

ప్రభువుల సభలో ఆలివియరు ప్రభుత్వ భారత సంస్కరణముల గూర్చి ప్రసంగించిన పిదప జరిగిన చర్చసందర్భమున ఫిబ్రవరి 26-వ తేదీన కర్ణాటక ప్రభుత్వ గారు యీ క్రిందివిధముగ నట్టి చిరుః—

ప్రభువులారా! ఆలివియరు ప్రభుత్వమునకు ప్రసంగ ప్రారంభమున తీర సాక్ష్యము లేకపోవుటచేత కష్టపడుచున్నానని చెప్పిన సందర్భమున మనమందరమును ఆయనతో సానుభూతుల మగుదుమని నమ్మెదను. కాని ఆయన అంతకష్టముతోనైనను పోనుపోను విజయవంతముగ నిర్వహించెనని చెప్పవలయును. ఆయన ఉప న్యాయము అత్యంత వ్యాప్తి గల్గియుండెను. నేనిప్పుడు నాకున్న శక్తిలో ఆవిషయముల నన్నియును యెత్తిచెప్పట సాధ్యముగా లేదు. ఆ ప్రభుత్వ మాటాడునపుడు స్వీయవ్యక్తిని, స్వీయ జీవితమునకును సంబంధించిన విషయములను దెల్పుచుండెనా లేక సార్వభౌముని ప్రభుత్వనిర్వహణప్రాయమును దెల్పుచుండెనా యని నాకు సంకోచముగ నుండెను.

ఆలివియరు ప్రభువు:—నేనెప్పుడు స్వీయాభిప్రాయమును దెల్పెను. సార్వభౌముని ప్రభుత్వముగూడ దానితో సానుభూతి గల్గియుండెనను నమ్మకముతోనే దెల్పియుంటిని.

కర్ణాటక ప్రభువు:—అట్లైనయెడల ప్రభుత్వముతో యీ ఉపన్యాసములో ప్రతిమొక్కయును స్వీయాభిప్రాయముల గల విశేషముగానే గాక సార్వభౌముని ప్రభుత్వపు ముద్రగల దానిగ గూడ భావించెదను. మామూలు పరిస్థితులలో నేను ఆ ప్రభుత్వ యొక్క ఉపన్యాసముపై విమర్శము చేయు బానుకొనను. ఆపని నైనను యిదివరలో భారతమంత్రగ నుండిన పీఠప్రభువుగారే చేసియుండవలసినది. కాని ఆయన గారు దేశములో లేక పోవు తులన ఆవిధి వాపై బడియున్నది. నేనిప్పుడు వచ్చి భారత వ్యవహారములపై మాటాడుట సాహస మేమనవలయును. నేనా దేశ ప్రభుత్వమును వహించి యిరువదియైదు సంవత్సరములు వైగా నాయును. ఇప్పటికిని అప్పటికిని యెంతయో మార్పుగలిగినది అట్టి శందర్భములలో నావిషయముల గూర్చి సంబంధమంతగా లేదని చెప్పవలయును.

విషయ భారత దేశ పరిస్థితు లెట్లు అభివృద్ధి చెందుచున్నది యు అనుసరించుచు గమనించుచుండట ఆంగ్లేయులకే గాక భారత ప్రభుత్వమునకును విధ్యుక్తమై యున్నది. ఈ ప్రభువుల సభలోనున్న మనకు ప్రతివారికిని అట్టి బాధ్యత బడియున్నదని నేను తలంచెదను. పిలవగా యిప్పుడు ఇండియాలో నాచరణలో ఉట్టి పరిక్షించుచున్న ప్రభుత్వవిధానమునకు యీ ప్రభువుల సభయే కారణభూతమైయుండెను. రెండుపార్లమెంటుల యందలి సభ్యులును జేరియొక కమిటీగ నేర్పఱుపబడి సెల్లర్ గ ప్రభువు గారి యధ్యక్షతన 1919 ప్రభుత్వ కానను నిర్మింపబడినది. అప్పటినుండియు తక్షణివృద్ధి గమనించుచు యీ ప్రభువులే కొందరు సభ్యులగ నేర్పడి సుమారు ఒక సంవత్సరము గూడనండెను. అంత యగాక యీ బెంచీల మీద అత్యున్నతాధి కారాను భవములు గలవారేగాక భారత ప్రభుత్వమునందు బాధ్యతతో కార్యముల న్యవహించిన వారు గూడ గలరు. కావున యెప్పటి గాని భారత దేశమునకు సంబంధించిన విషయములలో ప్రభువుల సభకు అభిమానము లేదని తెప్పరాదు. మనమెప్పటికి గాని భారత వ్యవహారముల పరిష్కరించుటలో బోక్సములేదని వైదొలగియుండరాదు.

పంజాబు అల్లరులు

ప్రభుత్వమునకు ప్రసంగమునందు చాలవరకు భారత దేశ ప్రస్తుతి రాజకీయ స్థితిని గూర్చి వివరించెను ఈవిషయముపై ఒక నిమిషములో నా అభిప్రాయములను నాకు దోచుటలు దెల్పెదను. ఈలోపల ఆ ప్రభువు గారు పన్యాసమును ముగించుచు దెల్పిన రెండు విషయములగూర్చి మాత్రము ముందు ముందుగా వివరించెదను. ఆయన ఉపన్యాసము చివర యొకన 6, 20 నిమిషములున్నదనగా పంజాబులో సిక్కులు ప్రభుత్వ పై న్యాయము నెదుర్కొనిన దురంత విషయముల గూర్చి తెప్పెను. ఇది అత్యంత విచారనకు విషయము. భారతదేశ పరిచయముగల మానవజీవారలకు సిక్కులు ధైర్య సాహస వీరులేగాక బ్రిటిషు ప్రభుత్వము నెడ అత్యంత భక్తిగల పౌరులు గూడ దెలియును.

అట్టితరీ ఆసిక్కులు మతోద్రేకముతో ద్రిమ్యులై ప్రభుత్వసిద్ధాంతముల నుల్లంఘించి తుపాకుల వాతబడుటకు వ్యవహారములలో నెక్కడో వ్యతిరేకము జరిగియుండవలెను. నాకా విషయములు పూర్తిగా దెలియక పోవుటవలన తప్పు ఫలానివారిదని యెవరిని గాని యనజాలను.

నాభా మహారాజును పదమూడు గావించుటలో భారత ప్రభుత్వము నుంచివని జేరినదియే తల చెదను. ఆయనతోడ వాకు పరమమిత్రుడు. ఆయన భారతసంస్థానాధీశులలో నెల్ల ధీరుడనై దేశభక్తియుతుడై యుండెడివాడు. తండ్రికిని ఈ కొడుకునకును పోలికయెలేదు. ఈ కుమారుడు శిలములనగాని విద్యవలనగాని బుద్ధివలనగాని సంస్థానపాలకుడుగ నుండె తగిన వాడుగాడు. ఆయన నాపదమునుండి తొలగించుట మహానంద విషయమనవలయును. కాని కేవలము మతవిషయములపైనే ప్రారంభ మయ్యెనని ప్రభువు గారు తెప్పెనపుడు అయ్యది రాజకీయం దో శనముక్రింద పరిణమించి దౌర్జన్యము దొంగతనము కేరములు అల్లరులు జరుగుటకు యీవ్యవహారములలో నెక్కడో తప్పుండవలయును. భారత ప్రభుత్వము వా రేవిషయమును పరిగ్రహించి సరిజేయవలయును. ఈ ప్రభువుగారి ప్రసంగవత్తమున నెన్నిసాహసో యుద్ధరింపబడిన సరి మాల్యం హెయిలీగారు పంజాబు గవర్నరుగ నియమింపబడినందులకు చాలా సంతోషముగ నున్నది. ఆయన దృఢ మనస్కుడు. నిర్భయశుడు. ఆయన పరిపాలనము క్రింద అల్లరులు అంత మొంది వెనుకటివలెనే సిక్కులు సార్వభౌముని ప్రభుత్వముతో సహకారము జేసెదరని నమ్మెదను.

గాంధీవిమోదల

ఇకను నేను చర్చింపదలచిన రెండవ విషయము గాంధీ గారి విమోదలకు సంబంధించినది. గాంధీగారి వంటి ఋషిశిలముగల మహాపురుషుని నిర్బంధమున నుంచుట ఘోరమని ప్రభువుగారును ఆయన అనుసరులును తలంచినట్లు చెప్పబడినది. కాని అట్టి మునిశిలముగల మహాపురుషుని నిర్బంధమున నుంచుటకు తగిన పనులను జేయుటయు అంతకన్న ఘోరముగ నున్నది. గాంధీగారిపై వచ్చిన కేసులో ఆయనశిలముగూర్చి నే నొక్కమాట యైన చెప్పను అయ్యది యెంతమాత్రముగా దూష్యముగాదని నాకు నమ్మకమే. కాని ఆయనపర్యవగూర్చి మాత్రము చెప్పవలసినది చాల గలదు. ఈ గాంధీగారు ఇప్పటికి నాలుగైదు సంవత్సరములనుండియు బ్రిటిషుప్రభుత్వముతో బద్ధవైరముగలియుండి, మన ప్రభుత్వనిధానమును విధ్వంసముజేయు బద్ధకలకలడై, దేశమునందనేకచోట్ల క్రౌర్యపాతమునకు కారణమైన సిద్ధాంతమును బోధించుట దుష్కర్మ మనవలయును.

తెలివిమాలినవని

ఇంతకును జరిగినదేమి? బహిరంగముగ రాజ్యదోహమును బోధించుచు పత్రికలలో వ్యాసమును వ్రాయుచు లేదా ఒక ఉపన్యాసము నిచ్చును. ఆయనకు అరెస్టుజేసి విచారించెదరు. ఈపని జేయుట ప్రతిష్ఠగ దలంపాదు. ఆపని జేయలేదని మాత్రమనుటలేదు. నేరముజేసితినిని ఒప్పుకొనును. శిక్షవిధించినపుడు న్యాయమనియు, అట్టిశిక్ష తగియున్నదనియు గుర్తించును. ఆయనకు ఆరసంవత్సరములు శిక్షజేసి కారాగారమునకు బంపిరి. ఇయ్యది 1922 మార్చిలో జరిగెను. ఇంకను రెండేండ్లుగాలేదు. ఇంకా నెలకుగాని రెండేండ్లుగావు అప్పడే వదలివేసిరి. ఈవదలివేయు విషయముగూర్చి ప్రభువుగారు చేతులు విసికికొనుచున్నట్లు గానించుచున్నది. ఇట్లుచేయుటకు గల్గినపరిస్థితులేమి? గాంధీగారిని నిర్బంధమున నుంచినపిదప ఆన్లకోశక్రమము బయలుదేరినది. అందులకు కేంద్రము జరిగెను. అందరికిని వలెనే రోగము తీరుగుముఖముబట్టి రోజులలో సముద్రప్రాంతవాసము మంచిదని వైద్యుడులసలహానిచ్చెను. అట్లే ఆరోగ్యముచక్కబడుటకై ఆప్రాంతమునకు దీసికొనిపోయిరి. గాంధీగారి ఆరోగ్యము చక్కబడుటకు ఏమేమి అవసరమో అనియును చేయుట నాకభిమతమే. కాని ఇండియనుపీనలుకోర్టుకింద ఆయనపై నంతచర్యజరిపి యిప్పుడుశిక్షను తీసివేయుటమాత్రము వైచ్యముగ నున్నది. ఈవిషయమున మీరుచేసిన దేమియును లేదు. మీరు అన్నపుడు ఈ విమోదలకు కారణము బొంబాయిప్రభుత్వము

వారో, భారతప్రభుత్వమువారో, లేక యిచటి ప్రభుత్వమువారో నాకు దెలియక సంకోచముతోనే మాట్లాడుచున్నాను. భారత ప్రభుత్వమునకును ఇచటి ప్రభుత్వమునకు ఈవిషయమున బోక్సమేమియును లేదనిన అనుమానముగ నున్నది.

అమాట యెట్లున్నను ఆయనను రెండు సంవత్సరములు కాగానే యెట్టివరతులు లేకుండనే విడుదలజేసిరి. ఆయన మరల విడుదలజేసినప్పటినుండియు పూర్వపుమతమునే కొనసాగించు నుద్దేశమును దెల్పినట్లును, కాననోల్లంఘము బోధింప నవసరము లేకున్నను ఆ ఉద్దేశము పోలేదనియు తెలియుచున్నది. అట్లయినయెడల మనలను మరల వెనుకటియందోళన మెదుర్కొనను. ఈతూరి ప్రభుత్వమువారితోను కట్టిపేయబడినది. ఒకసారి గాంధీగారిని యెట్టివరతులకులేకుండనే విడుదలజేసి మరల నిర్బంధించజాలరు. మరియొక ఫలితము గలుగవచ్చును. గాంధీగారిని ఆరోగ్యకారణములచే విడుదలజేసినయెడల ఇండియాలో రాజకీయఖుయిదిలు ఆరోగ్యముపరిగ లేదని వైద్యులవద్దనుండి స్పష్టమైతే బొందగలవారెందరోయన్నాచే వారి నా కారణములచేతనే విడుదలజేయుట లేననుట యెట్లు? గాంధీగారినిగూర్చి నేను చెప్పదలచుకొన్నదితియే. నేను జేవ్వనజేయునగా ఆయనను నేను పరించినపరిస్థితులలో నెట్టివరతులు లేకుండ విడుదలజేయుటనుగూర్చి యంతవరకు దెల్పిన కారణములను సమర్థనమును జాలవు. ఇంకను ఆ విషయము సకారణముగ సమర్థింపవలసియున్నది.

భారత సంస్కరణములు

ఇకనుచునవిచట నెందులకు సమావేశమైతిమో ఆముఖ్యవిషయముగూర్చి చెప్పెదను. ఇప్పటికే దుసంవత్సరములైన గాతేదు. రెండుపార్లమెంటు సభలును భారత ప్రభుత్వమును స్థిరపరచి, ఇప్పటి ప్రభుత్వస్థితినిగూర్చి విచారించుటకును దానిపై నెట్టి అభివృద్ధి గల్గెనో కనుగొనుటకును, దానిని సంస్కరించుటకు కారణములేమైనగలకేము తెలిసికొనుటకును అట్టిప్రయత్నములో సార్వభౌముని ప్రసత్వాభిప్రాయమెట్లుండనో కనుగొనుటకును మనమిచట సమావేశమైతిమి. ఈ సాయంత్రము మనము చర్చింపవలసినవిషయమియ్యదియని నేనుతలంచెదను. ప్రభువుగారు 1917 ఆగష్టు 21 తేదీ ప్రకటనము మీయెదుట జరిపెను. మంచిచే. అప్పుడుదానిని తయారుచేసిన ప్రభుత్వమునందు నేనును సభ్యుడగుచుంటిని. ఆ ప్రకటనమును నేనుమరలజువనకర్తలేదు. ఓదప్త ఆలిల్లు సెల్లరును అధ్యక్షత నేర్పడిన జాయింటు కమిటీని వాటి ఈ ఆకారమున నేర్పడినది. దానిపీఠిక యందింతవరకును మనముచేసిన పనులకు వలయుపరతులు విధింపబడినవి.

అమాటలను మీకు ప్రభువులకు చదివివినపించెదను:—

భారతపరిపాలనమునందు ప్రతిభాఖలోను భారతీయుల సంఖ్య నెక్కువజేయుటకుయేర్పాటుజేయుటపార్లమెంటుయొక్క విధానము గావునను, తుట్టుతుదకు బ్రిటిషుభారతదేశము సామ్రాజ్యంతర్భాగముగనుండి బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వమును బొందునటుల జేయుటకు స్వపరిపాలనాసంస్థలను నెమ్మదిగ నభివృద్ధిజేయుటకును,

ఈ అభివృద్ధిగల్గుటకు యీవిధానమును అంతరముల వెంట నాచరణలోబెట్టుటయే సాధ్యమగును గావునను, యీ విషయములందు తగినప్రయత్నముల నిపుడు గావించుట అవసరముగావునను,

ఈ అభివృద్ధి యెట్లు యెంతకాలమునకు జరుగవలయునో, భారతయాభివృద్ధి జేయుములబాధ్యత ఆధారపడియున్న పార్లమెంటునిశ్చయించును గావునను,

ఈ విషయములలో పార్లమెంటు జేయుపనులందు యీనూతనావకాశములు గల్గినవారి సహకారము గావలయుగావునను, వారిబాధ్యతనుబట్టి విశ్వాసముంచబడునుగావునను,

ఈ క్రిందివిధముగ కానించడమైనది.

* * * * *
పార్లమెంటునందలి తిరుగుల సభ్యులును, తిరుగుల రాజ్యాంగమంత్రులును, 1922 లో మాంటాగూగారే యీల్లు పీఠికపైజేప్పిన మాటల నుద్ధరించి జేప్పెడివాడనేగాని వ్యవధి చాలదని యూరకున్నాను.

బిల్లుగో కొంతదూరము పోయినపిదప పరిసంవత్సరములైనపిదపనే అనగా 1929 లో ప్రభుత్వమువారికి నిజేదించుటకై మొదటిపార్లమెంటురీకమిషను నియమింపబడినని స్పష్టముగ విధింపబడినటుల గాననగును.

ఆలివియరు ప్రభువు:—అందువలనముందుగ విచారణలుపరచదని వారించుట కేమియునులేదని, నేనుగాదు, ఒక భారత మంత్రీ నిర్వహించినటుల జెప్పబడినది.

కర్ణాటక ప్రభుత్వం - నేను దానిని చదివినాను. 41 వార్షిక సం. జిల్లా గలదు.

“1. ఈ చట్టము కానరావలసిన పద 10 సంవత్సరములు గడచినపిదప -” యందు ముందుమాట యేమియును గానరాదు. “భారతమంత్రి రెండుపార్లమెంటు సభల అంగీకారముతో యీ కమిషనరును పనిజేయుటకు పేర్లను నియమించి సార్వభౌమని అంగీకారమునకు బంపవలయును.

“2 ఆ పేర్లవారు సార్వభౌమ డివిజన్ లోని యెడల ఒక కమిషనరుగ నేర్పడి బ్రిటిషు ఇండియాలో ప్రభుత్వవిధానము నుగూర్చియు, విద్యాభివృద్ధివిగూర్చియు, బాధ్యతాయత సంతృప్తి అభివృద్ధిని గూర్చియు మున్నగు విషయముల విచారించి బాధ్యతాయత ప్రభుత్వమును యెంతవరకు స్థాపించుట వాంఛనీయమో విస్తరిత జేయవలెనో, సంస్కరింపవలెనో, లేక అప్పటివన్న బాధ్యతాయత ప్రభుత్వమునే సంకుచితముజేయవలెనో, కానరావలసిన రెండవదానినియందు వాంఛనీయమగునో కాదో నిశ్చయపరచును.

నేను యీ ప్రభుత్వయెడల చదువసాహసించిన యీ వాక్యముల ఫలితమేమి? వానినిబట్టిచూడ, అప్పటి ప్రభుత్వమును పదవ వచ్చేడి ప్రభుత్వమును, పార్లమెంటుసభలు రెండును భారత దేశమునకు బాధ్యతాయత సంతృప్తిపాలన మొనంగుటయేగ్రేటు బ్రిటిషుయొక్క భవిష్యత్వాశయమనియు, విలే యియ్యది నెమ్మదిగ అంతరములవిడచుకొని జేయవలెననియు, దీనియొక్క మందనే గమలు ప్రజలయొక్క సామర్థ్యమును విశ్వాసమును బట్టియందు ననియుచెలియగలదు. ఇట్టి సామర్థ్యమును పరిక్షించుటకు ప్రభుత్వ సాధనము న్యాయక్రమముల రక్షించుటకు ప్రభుత్వమునకు సహకారముజేయ నిష్ఠమును బట్టియందును. ఇంకొక్క విషయమే మనగా యీ అభివృద్ధి అంతరముల నిర్ణయించబాధ్యత భారత ప్రభుత్వమువైగాని భారతమంత్రివైగానియుండదు. పార్లమెంటుసభలవైగానియుండదు. అప్పుడైనను పార్లమెంటుకు తృప్తియైన నే యీ అభివృద్ధి జరుగును.

నేనీ విషయమును దెలిసినచేతగా, పార్లమెంటునుతో దరఖాస్తు పనిజేయించవచ్చునని ఇండియాలో ఒక భావము వ్యాప్తముగాగలదు. ప్రభుత్వమువారిని త్వరపెట్టవచ్చును. కాని పార్లమెంటునుమాత్రము త్వరపెట్టుటకప్రభుత్వమైనది. ఈ సభగాని ప్రజలసభగాని అందున చిన బాధ్యతను పోగొట్టుకొని లొంగిపోవునని నాకునమ్మకములేదు. నేను, తుదకు చదివిన వచనముల జూడపదిసంవత్సరములైనపిదపనే మొదటి విచారణ కమిషను వచ్చుననిచెప్పబడెను. నేనికను యీమాత్రముజెప్పెదను. అనిగ్ధయములను అసిద్ధాంతములను యిచ్చిప్రభుత్వమును, భారతప్రభుత్వమును, ఇండియాలో ప్రతిగవర్సరును ప్రతినివల ఉద్యోగి యొ అంగీకరించి అమితభక్తితో నున్నారని నానమ్మకము. ఇకను యీ సంస్కరణముల యిందువల్ల గ నమ్మకములేక, కొన్ని భాగములలో నేకీభవింపక యేమైననునక పనిచేసిచూచెదమని బాధ్యతవహించి సార్వభౌమనుగూ భక్తివిశ్వాసములతోనున్నవారి మాటచెప్పనక్కరలేదు. ఈవిషయము నేను చెప్ప ప్రతిమాటను అంగీకరించు మేమున్నట్లుప్రభుత్వము యెక్కువకు నెరవేరినదియెను. ఈదేశములో ఈ కానరావలసిన కొన్ని భాగము లిష్టములేనివారుగలరు. అందులో నేనొకడను. ద్వంద్వ ప్రభుత్వవిధానము నాకీష్టములేదు. కాని ప్రత్యామ్నాయ మేమియు నులేదని ఈ ప్రభుత్వముదానిని అంగీకరింపవచ్చును నేనును కల యూపి యియ్యకొంటిని. నేనప్పటినుండియుమారుమాటాడలేను. ఇక నెప్పటికిని నేమియుననను. 1919 కానరావలసిన ప్రకారము భారత ప్రభుత్వవిధానము విజయవంతముగ పరిణామముజెందవలసినదే.

కాంగ్రెసుపక్షము

ఇకను ఇండియాలోనే జరిగిన విషయముల దెల్పెదను. మన మిత్రయోధాకాంతి విశాలభావముతో నొసంగిన పాత్రతో పికము మొదటినుండియును భారతదేశీయ రాజకీయ జేతల సానుభూతిని సత్కారము నెట్లు బొందెనో వివరించుటలో ప్రభుత్వముగూర్తెరిగి జెప్పవలయును. అందులకు తుమించె దురుగాక! ఏమి జరిగెనో నేనే జెప్పెదను. అట్లు 1919 లో కానరావలసిన గావింపబడెను. భారతదేశీయ మహాసభ అసమాన సుప్రసిద్ధదేశీయ రాజకీయజేతలతో గూడిన మెంటునే యీ సౌకర్యములను తీరస్కరించి సంపూర్ణబాధ్యతాయత ప్రభుత్వమునకై యాంధ్రదేశమున ప్రారంభించెను. ఈ బిల్లు పార్లమెంటును గడచిన పిదప 1920 ప్రారంభములోనే ఆ గాంధీ గారును మహాత్మా జీయ సోదరులు మహాత్మా దు సేవకర్తగారు యేకమగు పాపము తటస్థించెను. అప్పుడు అసహాయవిధానము ప్రారంభింపబడెను. 1920 నే మొదలుగా కాంగ్రెసు మతవలంబించినవారలవలన యెన్ని

కలను బహిష్కరింపవలసినదని, విద్యాశాలలను, న్యాయస్థానము లను బహిష్కరింపవలసినదనియు, విదేశీపు వస్తువులను, ఇంపీరి యలు సర్వీసులన్నిటిని బహిష్కరింపవలసినదనియు, కాంగ్రెసులో రెను. పిదప రెండవసంవత్సరము 1921 నవంబరులో వచ్చెను. అ పుడు కాంగ్రెసు విప్లవప్రబోధకసంస్థగ మారి కాననోల్లంఘనము జేయవలసినదనియు, పన్నులక్షణింపవలసినదనియు, బోధించు ఇండియాలో బ్రిటిషుప్రభుత్వ ములే లేకుండజేసి బ్రిటిషు పా కాన్వత్సరసంస్థను విద్యు యేమియునులేకుండ జేయవలసిన యుద్ధ మించెను. తరువాత 1921 నవంబరులోనే మేల్కొలువరాజు యేతెంచినపుడు వార్తలు జరుపవలసినదనియు ప్రజలు యెట్టిపనుల నుగాని జేయకుండ మానిజేయవలసినదనియు భారత మహాసంస్థ యే ఉత్తరువుజేసెను. ఈ సందర్భములన్నియును జూచినయెడల ఇండియాలో కాంగ్రెసుపక్షము విప్లవ ప్రబోధక మయ్యెనని యు, ప్రభుత్వవిధానమును విచ్ఛేదముజేయు నుద్దేశముతో నుం డెననియు, యీ దేశమునకును భారతదేశమునకును సంబంధమును త్రెంచివేయు తలంపుతో నుండెననియు, ప్రభుత్వమును స్తంభింప జేయు నుద్దేశించెననియు చెలియగలదు. ఇందుల కింకను యెన్ని యోసాత్మకములు గలవు.

భారతకానరావలసిన వైఖరి

కాంగ్రెసు బాధ్యతలేదనియు, ఉపేక్షజేయ నక్కర లేని దైనను అంత ప్రాముఖ్యము గలది కాదనియు మిరవచ్చును. అట్లే నిపుడు భారతకానరావలసిన వైఖరి దానిని గురించి చెప్పెదను. ఆ విషయమై ప్రభుత్వము చాలవరకు జెప్పిరి. మొదలుయెన్నికలు 1920 లో జరిగిన జ్ఞాపకము. భారతకానరావలసిన వైఖరి కన్నా ప్రభుత్వ 1921 ఫిబ్రవరిలో ఢిల్లీయందు ప్రారంభించెను. ఈ ప్రభుత్వవిప్లవవిధానము నేను వై జెప్పిన దంతయు నువారు మరచిపోయి నెవ్వరిచునెలలో నొకతీర్మానమునుజెచ్చి 1924 లో అన్ని రాష్ట్రములందును భారతప్రభుత్వమునందు నునెనిక, విదేశీవ్యవహార, రాజకీయ కాఖ్యలందునప్ప సంపూర్ణ బాధ్యతాయత ప్రభుత్వము నొసంగవలసినదనియు, 1922 లో సంపూర్ణ స్వపరిపాలనము నొసంగవలసినదనియు నుపపాది చిరి. ఈ సభ 1921 ఫిబ్రవరిలో నేర్పడి నెవ్వరిచునెలలో మహా అనుభవముగల్గినటుల సంపూర్ణముగ అంతరమును కొరచున్నది గా గానియుచున్నదిగా! అప్పటినుండియు యిట్టి తీర్మానము తెన్నియో గావింపబడెను.

మొన్ననుగూడ మరల ఫిల్లీలో నట్టితీర్మానముకట్టి గావింపబడెనని ప్రభుత్వము జెప్పిరి. దానినిగూర్చి యిప్పుడే చెప్పెదను. ఆ తీర్మానముపై ఒక భారతమహాసభయొద్ద ప్రసంగించుచు భారతదేశములో వైస్రాయలైగాడ సంపూర్ణాధికార ముండుట యశవరమైన బ్రిటిషు అధీనమును సిపాయిలును ఉండవలసినదిగ కొరవలెనని చెప్పెను. పాపము యీ మహాసభయొద్ద లేకున్ననునీ యయ్యెదరను భయము గాబోయె.

కభుత్వలసభలో డయ్యెదరచ్చ

భారతదేశములో దేశీయ మహాసభ వైఖరి యెట్లుండెనో, సంస్కరణములంద నిర్మింపబడిన భారతకానరావలసిన వైఖరి యెట్లుండెనో మీకు వివరించుచుంటిని, ఇకను ప్రభుత్వ గారి యుపన్యాసములో చాలభాగమును వినియోగించినవిషయ మునకు వచ్చెదను. భారతదేశమునంద కాంతి ప్రబలుటకు కారణమేమో ఆయన వివరింపజొచ్చెను. ఆయన యెన్నియో జెప్పెను. వాని నన్నిటిని గూర్చి ఒకటి రెండు వాక్యములలో ముగించెదను. మొదటి విషయము యీ ప్రభుత్వల సభలో కొన్ని సంవత్సరములక్రింద డయ్యెనో నేనానివల గూర్చిన చర్చ యును అందుకు సంబంధించిన తీర్మానమునై యున్నది. అట్టి తీర్మానమును గావించుట గొప్ప తప్పని కను తలంచినయె ట్లిని. వద్దని వాదించితిని. చేతనైనంతవరకు వద్దని విన్నవించితిని. నేను జేసినది సరియనియు మీరు ప్రభుత్వము జేసినది తప్పనియు నాకు నమ్మకము గలదు. అట్టినిర్ణయము గాంధీజీవలన భారత దేశమునందు భయంకర పరిస్థితి లుగయించునని నేను చెప్పి యుంటిని. ఆయన ఆ విషయము నెట్లున్నాయమే నని నే నంగీకరించుచున్నాను.

‘ఉక్కుచట్టము’ ప్రసంగము

కాని భారతాంధ్రదేశమునకు జెప్పిన మరయొకకారణ ముతోమాత్ర మేకీభవింపజాలను. లాయడు జార్జిగారు సివిల సర్వీసునుగూర్చి మాటాడుచు దానిని భారతదేశములో ఉక్కు చట్టము నంటెదని జెప్పిన విషయము నాయన ఉడవారింకెను. ఆ సుప్రసిద్ధ రాజకీయజేత జెప్పినదంతయు నే నంగీకరింపజున్నను ఆ ముక్కమాత్రము చాల సరముగ నున్నదనియే నా తలంపు. ఆ సివిల సర్వీసునే దీనివలనగడల ఇండియాలో బ్రిటిషు

రా జ్య ము మాట యే లో బ్రిటిషు రా జ్య ము ను బలపరచుటకు ఇండియాలో సివిల సర్వీసే లేకున్నయెడల నయ్యది ఉద్యోగ్యుడును. ఇంకను ఆయనపై మోసాడి నేరములేవి? ఈ ఉక్కుచట్టము మాటయేగాక లాయడుజార్జిగారు ప్రసంగించునపుడు ఇండియను సివిలసర్వీసు చెక్కుచెదరకుండ నుండవలెనని చెప్పెట. అందువలన భారతీయుల నా యుద్ధ్యోగములలో జేర్చుకొందుమను వాగ్దానములు సఫలము గాని భారతీయులకు సంకేతము గల్గెనట. ఎంత బాగున్నది. ఇందు మాటభేదములేమి యేమైననా? ఇండియాలో సివిలసర్వీసు చెక్కుచెదరకుండ నుండవలెనని చెప్పినపుడు యంత సంఖ్య యుండవలెనని యేమియును జెప్పట లేదు. వారి యొక్క భయము వికమత్వమును బయలుగూర్చి మాత్రమే జెప్పబడెను. దాని నంత జేసి యేమో అర్థములు దీయుట అసంబద్ధమే యనవలయును.

భారతీయులవరకు జేయుట

ఇకనీయాంధ్రదేశమునకు మరయొకకారణమును జెప్పయ మనము ఉద్యోగములను భారతీయుల కిచ్చుటలో తగినంత జేగముగ నుండలేదని చేసిన వాగ్దానములు సఫలము జేయలేదనియు భారతీయులు నమ్ముచున్నారని ప్రభుత్వము చెప్పిరి. ఆయనకు సంగతులన్నియునుచెలియవా? అట్లయిన నేనుజెప్పెదను. నాకెదురగునున్న మెప్పుప్పుడు ప్రభుత్వముతో యీయేర్పాటులను గావించినది. ఇండియను సివిల ఉద్యోగులలో నూటికి 38 1/8 మంది భారతీయులు లుండునటుల నభివృద్ధి జరుగవలెనని విధింపబడెను. ఇతరకాఖ్యలమాట యేమియును విధింపవచ్చును అట్లేయభివృద్ధిజరుగునని యూహింపబడెను.

మొన్నప్పుడుప్రభుత్వం - రైతుయిటుమెంటు జరుగునని.

కర్ణాటక ప్రభుత్వం - అవును. ఇప్పుడు సంస్కరణములొసగి విచేంద్రయిత గారేదు. వారుగూర్చిన సంవత్సరములకే ఇండియాలో సర్వీసులగతియేమయ్యెనో మీకుచెప్పియేయుండును. ఈ సర్వీసులలో చాలవరకు నూటికి 70మంది భారతీయులేరి. అట్లు భారతీయులవరకు జేయుటకు కారణమేమి? ఇదటివా రుండరు గాన. ఎదురుగానున్న ప్రభుత్వ రైతుయిటుమెంటుచున్నారని మంచిదే. ఇప్పుడుజరుగుచున్నదయి. బ్రిటిషువారు పోవుటలేదన్నపుడు రైతుయిటుజేయజాలరు. కేంద్రీ విశ్వవిద్యాలయము నకుగాని, అక్కుఫర్ల విశ్వవిద్యాలయమునకుగాని పోయి, విజ్ఞానగుబ్రిటిషువారు యిదివరకువలెనే ఇండియాలో మీకు ప్రతిభులగ బోమ్మన్న పోయెదరేమో విచారింపును. అట్లు వారేమి యనుచేయరు. నేను అక్కుఫర్లలో అండర్ గ్రాడ్యుయేటుగ నున్నపుడు 16 మంది పోయిరి. ఇప్పుడు యిద్దరయినవారు. ఇదియే యిప్పటివిధానఫలితము. మనుష్యులకు విమర్శగలిగినది. సర్వీసులను భారతీయులవరకు నఖండముగ జేయుచు భారతమంత్రిప్రభుత్వ గారువచ్చి ఆవిషయమై మనవాగ్దానములను నిలుపుకొనుటలేదని చెప్పట విచిత్రముగనున్నది.

ఉప్పు పన్ను

ఇకను భారతాంధ్రదేశమునకు మరయొకకారణము ఉప్పు పన్నును మరలవిధించుటయనిచెప్పబడినది. ఈవిషయము నాకు కొంత తెలిసినది. నేను భారత దేశములో రాజప్రతినిధిగ నున్నపుడు మంచికాలముగాన ఉప్పుపన్నును యెంతగిగింపవచ్చునో అంతవరకువరకు తగ్గించితిమి. కాని భారత అధికము చక్కలేకుండ డబ్బుఅవసరమయ్యెనేని తగ్గించిన పన్ను భాగమును మరల విధింపవలసియుండునని మాత్రము యేర్పాటుండెను. ఆపరిస్థితి నిరుడువచ్చెను. రెడింగుప్రభుత్వ బడ్జెటును సరుము జేయవలసి వచ్చెను. అందులకు తనకున్న సర్టిఫికేషన్ అధికారము నుపయోగించి ఈపన్నునే మరల విధింపక తప్పదయ్యెను. పాపము ఇండియాలో బీదవారు యిదివరకున్న ఉప్పుపన్నునెక్కువయ్యి యెంతబాధపడుచున్నారోయని ప్రభుత్వము సానుభూతితో బలంచున్నారు. ఈపన్ను నెక్కువజేయుటకుల కష్టములుకల్గెనని భారతప్రభుత్వమువారేమైన ఆక్షేపణముబంపిరేమో భారత కార్యాలయమునందుజూచెదరా? ఇదివరకున్న ప్రభుత్వమువైదాని నొక నేరముగ ఆయన మోపవచ్చెను. కాని -

అలివియర్ ప్రభుత్వం - నేను జెప్పిన దంతయును రెడింగు ప్రభుత్వ మున్నగు సభికారులు జెప్పినదానినిబట్టియే యని ప్రభుత్వము తేలికొనగోరదను.

కర్ణాటక ప్రభుత్వం - అవును. నేను బూసుకొన్నది యీ ఆక్షేపణలు నిరాధారములని తెలుపుటజేయుటకే. పిదప మరియొకకారణము కన్పాదని చెప్పబడెను. ఆవిషయమై ప్రభుత్వము గారువచ్చునపుడు 20, 25 నియమముల వినియోగించిరి. కన్పావిషయమై చర్చ వచ్చినపుడు అంత ప్రసంగము

యొక్క ముగ నుండెడిది. కానియు దానికేమి. మనము కన్యా విషయమున జేసినదేమి? కలసియుకార్యాలయపు బాధ్యత గల దూకుగా రుపపాదించి, యిదివరకున్న సాధ్యభావము ప్రభుత్వ మంగీకరించి కన్యావిషయమై నేటివలన స్వాధీనము జేయు సిద్ధాంతమునై నొక సమాధాన మేర్పరుపబడెను. ఈ నేటివలన ప్రపంచము నే భాగములొనివాడు? వారు ఆఫ్రికా నేటివలన, అదియే ఆ పరిస్థితిగలదు. దానివలన భారతదేశమునకు సంతృప్తిలేదు. వారు, కొరవ దానినెల్ల పూర్తిగ పరిష్కరించినగాని భారతదేశమునకు సంతృప్తియొందజేమా! ఈ విషయమై చర్చించుటకు ఒక కమిటీని నియమించి ఇండియాకును యితరచోట్లకును బంపబడునని సామాజ్యమహాసభలోను ప్రభుత్వమువారిచేతను అంగీకరింపబడెను. ఇందువలననే వారికి తృప్తిగల్గినదేమో. ఇకనీ అప్రస్తుత విషయములతో నా పాదము. కాని మరియొకసారి వివరముగ చర్చించుటకు ప్రభుత్వ గారితో మిచ్చెదనని తలంచెదను.

ఒక్కమాట చెప్పెదను. సంస్కరణములు భగ్నమైన కనునముకముతో మార్పుగావలసియుండునని ఒక భావము ప్రబలియున్నది. ఆ సంస్కరణములను కొనసాగించుటకు సిబిలు సర్వముజేసిన ప్రయత్నములును అభివృద్ధియును జెప్పియుంటిని. ఒకవారుముక్తిందనే భారతప్రభుత్వాధికారము విూదను, భారతరాజ ప్రతినిధిగాట మిదను క్రొత్త కాననభలు బాగుగ పనిజేయవచ్చునని అభివృద్ధిగల్గెనని జెప్పినటుల నాకు జ్ఞాపకము. అని భగ్నమైయెడల అందుకు కారకులు మంచియైనను చెడ్డయినను ప్రభుత్వమును నిర్వీర్యముజేయు సమకట్టిన అతివాదులైయుండవలయును.

ధిల్లించుచు

ఇకను నేను ముఖ్యపగుదినయమును గూర్చి జెల్పెదను. మొన్ననే ధిల్లీ భారతకానన సభయందు జరిగిన విషయములును దానిపై ప్రభుత్వ గారింగన యుదంతమును జెల్పెదను. ధిల్లీలో జరిగిన చర్చలను క్లుప్తముగ బ్రీటిషుపత్రికలలోని తంతివార్తలను బట్టి జెలికొంటిని. ఆ చర్చయందు భారతసభ్యుల నీకులు ఆ నే క ము ల గు ను ప పా ద న ము ల గానింది. కుట్రకుద కెన్నియోసవరణ లెనవిదప భారతప్రభుత్వనిభాగమును నిర్ణయించుటకై రాండుపేటలు కాన్పరెన్సుకు 76 మంది ఆచూకాలముగ 48 మంది ప్రతిపాలముగ నుండుటచేత అంగీకరింపబడెను.

ఇటువంటి పెద్దపెద్దతీర్మానములను గావించుటకు భారత కాననసభకట్టి అధికారమును లేదని నేను జెలుపుచున్నాను. వారికి ఆకర్షణములేని ప్రభుత్వయై త్రివిషయములగుర్చి వారువర్చించుచుండురు. దానిమాటయట్లుండనిండు. ఆచయముయొక్క మంచికెడ్డల నాలోపించెదము అప్రభుత్వ గారు త్వరలోపంజాబుగన్నరుగ పోనున్న హాంకొం మెంబరు సభ్యులముగ్గం హాయిలీగారు ఆచర్చివర నొసంగిన ఉపస్థాపముల రెంటినుండి భాగములను చదివెదను. సభ్యులముగ్గం హాయిలీగారు ప్రభుత్వపక్షమున వాద్యత్రముజేసిరి, యిప్పుడు పనిజేయవచ్చు ప్రభుత్వమునం జేమైన లోపములున్నయెడల భారతీయాభిప్రాయమును కనుగొని అవి చారణమైన చేయు సవరణలు భారతప్రభుత్వకాననము ప్రకారము సవరించుటకు చీలినయెడల భారతకానన సభయెదుటను, భారతమంత్రియెదుటను, పార్లమెంటుయెదుటనుంచబడునని జెప్పినటుల నాకు జ్ఞాపకమున్నది.

భారతప్రభుత్వ ప్రతినిధియొచ్చిన ప్రభుత్వ త్తరమియ్యదియే ఈ ప్రభుత్వ త్తరము భారతప్రభుత్వముయొక్కయు, రాజ్యతంత్రియొక్కయు, సాధ్యభావముని ప్రభుత్వము భారత మంత్రియొక్కయు సభ్యులతో నీయబడెనని నేను వింటిమి. కావున యాయవంతము ప్రస్తుతపాలకుల అభిప్రాయమును జెల్పియున్నది 1919 ప్రభుత్వకాననమును పునర్విచారణజేయుట తేలికయగు పనిగాదని బ్రిటిషు పార్లమెంటును ప్రజలును తలంచెదనని సభ్యులముగ్గం హాయిలీగారు జెప్పిరి.

ఇకను ప్రభుత్వ గారు తమ యుపస్థాపితమున యెప్పున్న నిర్ణయములను జరుపుమండగా నేను మధ్య అడ్డుపడినపుడు అయ్యవితాను సభ్యులగున్న కాబి నెటుయొక్క నిశ్చితాభిప్రాయములని జెప్పెను. నేనా అభిప్రాయములను శ్రద్ధతో వింటిని. అయ్యవి బహు జాగ్రత్తగ ప్రత్యేకముగ చిట్క అర్థములుగ మాటలలో నిమగ్నబడెను. ఇండియాలో హాంకొం పార్టీకిని, సాధ్యభావముని ప్రభుత్వమునకును దగ్గరసంబంధ మేర్పరచుట ఉచితమని ప్రభుత్వ గారు జెప్పిరి. అది మంచిదే. పాలకులకును పాలితులకును దగ్గరసంబంధముండుట మంచిది. కాని యీ సంబంధము ఒకరినొకరు మించుననిగావచ్చును. అయ్యది శ్రద్ధతో జరగముగనుండును. అంతట ప్రభుత్వ గారు బాధ్యత

యంత ప్రభుత్వాభివృద్ధినిగూర్చి చెప్పిరి. ఈ అభివృద్ధి 1919 ప్రభుత్వకాననమునకు లోబడియుండవలయునా లేక దాని మించిపోవచ్చునా?

అప్రభుత్వ గారు రప్పటికి యిట్లుని చెప్పిరి. "ఈ సార్వభౌముని ప్రభుత్వము పదమూలను స్వీకరించి కొన్ని వారముల తయై వది. అది చాల ముఖ్యవిషయము. వారి కీవిషయమున కొంత వ్యవధి నీయవలయును. అందరు పెక్కుటి అప్రేమగాను కానున్న సభలో మూడువారములు అని చెప్పినటుల నాకు జ్ఞాపకము. వారేమి కలవల నిచ్చెదరో పార్లమెంటు యెదుట వచ్చి రెప్ప నీయవలయును. అట్లుజేయుట సకారణముగ నుండును. ప్రభుత్వ గారి ప్రసంగమునందు రెండు ముఖ్య విషయములను గమనించిరి. భారత కాననసభ రాండుపేటలు కాన్పరెన్సు కావలెననికొరవ కొరికతో సాధ్యభావముని ప్రభుత్వమునకు సానుభూతి లేదని తెలుపబడెను. బాగుగ నే యున్నది. భారతదేశపరిస్థితుల చక్కచెట్టుటకు రాండుపేటలు కాన్పరెన్సు విధాన మంతటి వివాదకరమైన దింకొకటండబోదు. ఈ కాన్పరెన్సులు యీ దేశములో అనుభవమునుబట్టి అనుకూలముగ నుండేనేమో నాకు జెలియదు. కాని ఇండియాలో రాండుపేటలు కాన్పరెన్సు జరుగవలెనన్న 12 కోట్లమంది జన సంఖ్యలో రాజకీయజేత్రలు, సంస్థానాధీశులు, వర్తకులు కర్షకులు బ్రిటిషుజాతి, సిక్కులు, మహమ్మదీయులు 6 కోట్లమంది అస్పృశ్యులు వీరందరును ప్రాతినిధ్యము గావలయును. ఇంతమంది సభగాజేరి భారతదేశమునకు నూతనవిధానమును తయారుజేయుట కన్న నెచ్చుమేమైన యింకా? ఈ ఉద్దేశమును జెల్పుట నగుబాటకుగాని నురెండుకును గాదు.

రాయలకమిషను

రాయలకమిషను విషయములోగూడ నాకు సందేహములుగలవు. ఇండియాకు ఇక నేమియును రాయలకమిషను అక్కరలేదు. ఇప్పుడొకటిపనిజేయవచ్చునని ధీప్రభుత్వ బోయి సర్వములను కట్టముల గూర్చి విచారించుచుండ మరియొకరాయలకమిషనునుబట్టి 1919 కానననిబంధనల నెంతవరకునడలించవచ్చునో విచారించజేయుట భారతదేశములో అతివాదాంతోనమును ప్రోత్సహింపజేయును. మేలుజరుగకపోగా కీడుమాత్రము జరుగును.

మిరుజేయవలసినదేమి? భారతప్రభుత్వమునం దనుభవముడనుభవముగలవాడనగుటచేత ఈ పరిస్థితులలో నొకమాటజెప్పెదను. భారతదేశమువిషయమై మిరు నిజమును జెలికొనెనగోరుచున్నాడు. మంచివిధ్యతలవారు నెలుపవలెననియును గోరుచున్నాడు. ఈ దేశములోనున్న వారము జెలుపబాలము. భారతదేశములో నీ విధానమును పనిజేయవచ్చు వారి నేయడుగుడు. అగవర్చరక్షదకును కాననసభలకును పొండు. రాజ్యతంత్రినిధివద్దకుబోయి నీ యనుభవమునుబట్టి ఈ సంస్కరణములు యెట్లుపనిజేయవచ్చునో జెప్పగలవా? యని యడుగును. ఇతి సులభతరకార్యమని నేను జెప్పగలను. ఏలగా? క్రిందటిసంవత్సరము జేసినలోనే రాజ్యతంత్రినిధియొ సంస్కరణములెట్లు పనిజేయుచుండెనో నివేదింపవలసినదిగ అన్ని రాష్ట్రముల గవర్నరులకును ప్రజ్ఞ మాలికను బంపెను. దానితో మిక్త కావలసిన విషయము భారతదేశమును గూర్చిజెలియును. రాయలు కమిషనులు రాండుపేటలు కాన్పరెన్సు పనిలేదు.

ప్రభుత్వమువారు నేడు కొంత సంతోషములో వదలి జేసిరి. నేను జేసిన విమర్శమునందు ప్రభుత్వ గారి వాక్యములకును భావములకు అపార్థములు గల్గింపలేదని తలంచెదను. నేను మాన్యోకటకు ముందుగా, ఈ విషయమై పార్లమెంటువారిక మిద చర్చించునపుడు దీనినిబట్టి పని నడుపవలయునో జెప్పెదను. మొదటిజేమనగా: ఈ దేశమును పార్లమెంటును 191లో ఉదారముతో నొసంగిన కాననమునుండి వెనుకకు బోకుండ దానియందు విశ్వాసముతోనే పనిజేయ నుద్దేశించి యుండును. రెండవదేమనగా, ఈ నూతనవిధానపు చేరలు భూమిలో పాటుకొనినది బ్రెటికి లాగ పనిలేదు. ఏమైనలోపములున్నయెడల సరిజేయుకుగాని మొక్క నసలే వెరికజేయకుడు. భారతదేశము న్వరాజ్యమునకు సిద్ధముగాలేదు.

మూడవదేమనగా భారతదేశ మిప్పటి పరిజామదలలో శ్వేతపాలనమునకు సిద్ధముగ నున్నదని యీ దేశములోగాని భారతదేశములోగాని అలోచనలవారెవరును, అనబాలరు, ఒకవేళ తొందరజేసి యీ అంతరములో భారతదేశమునకు స్వపరిపాలమునే యిచ్చునెడల భారత దేశములో మీ ప్రభుత్వమునకే గాక భారతదేశమునకుగూడ వివాదకరముగనుండును. దానితో భారతదేశము అరాజకములోనికి దిగును. అట్టిదానినగు

దీయే మనము 150 సం. కలక్రింద తిప్పించితిమి. ఇకను కాయ కట్టుకుజేసికొని జీవించు లక్షల లదియంద సాకనమై పోయెదరు. ఈ అందోళన పరుకు వారిమాటయేలేదు. సాపమా లక్షలకొలదిమంది భారతదేశములోని బ్రిటిషు ప్రభుత్వమే రక్షణవొసగి మోక్షము నిచ్చునని నమ్ముకొనియుండురు.

మనము నిర్ణయించిన మార్గమును దప్పకుండ జాగ్రత్తగ జోవుమంతట మన యాదగ్గమైయుండవలెను. దానివల్లనే భారతీయులలో నభివృద్ధిమాన్యముననున్న వారు స్వాధీనముగ నభివృద్ధి గాంచగలరు ఎట్టి దౌర్జన్యమునకును ప్రతిఘటనమునకు మనము లొంగరాదు. ఇంకను ముఖ్యమేమనగా మనము భారత దేశములో మితవాదిపక్షమునకు బలమొసంగి ప్రోత్సహింపవలయును. ఆమితవాదులకు ప్రభుత్వమువారు తమకు యండ నిచ్చెద రాజీబుగ ప్రభుత్వము యిదివరకు వారిచ్చినదానికన్న యెక్కువ నిచ్చునా యని గంజేమాముంచుటవలన కాలానిలవకు స్వారు మిరుమితవాదిపక్షమును బలపరచి వారి కండ గ నిలచిమాడుడు. ఈక్రొత్త నూచనలన్నిటి కంటెను అది యే భారతదేశమునకు మంచిసేవజేయుటయగును.

ప్రతిఘటనము నిరోధింపవలెను

ప్రభుత్వ గారు జెప్పిన ఒక విషయముతో మాత్రము నేను గంభీరముగ నేకీభవించెదను. ఆయన యిట్లుజెప్పెను. "ఈ సమస్యను పరిష్కరించుటెట్లు? అన్యోన్యసహకారసద్భావముల తల్లనే యిది పరిష్కారముగాగలదు" అమాటవచ్చుచే. భారతదేశములో నేపక్షముతోగాని, పోరాడవలెననిమాటయెక్కరినిలేదు. భారతీయులలో శ్రేష్ఠులైనవారు మనభావములను గ్రహించి సానుభూతితో నుండునటుల చేయవలెను వారు. సహకారము జేయునటుల జేసికొని యీవిధానమువిజయము గాంచును. సార్వభౌముని ప్రభుత్వనిధాన మయ్యదియే యైనచో వారు మేము బలము నొసంగదమని నచ్చువచ్చును. వారువిప్లవకరమగు యెక్కువ పనలను జేసెదరేని ప్రజల సంబంధము వచ్చు మాటయే నిజము. చారటుల జేసెదనని నేను నచ్చును. వివను వారు జేయుపనలలో వారు పార్లమెంటులోనున్నంత కాలము ఒకటి మాత్రము గమనింప విస్తవించెదను. నే నేమియు మనస్సునకు కట్టమును గలుగజేయు విషయమును జెప్పవలదుగానలేదు కాని యిప్పుడున్న సార్వభౌమ ప్రభుత్వము యీ సభలోను మ రి యొక సభలోను స్వల్ప సంఖ్యా కులే యని యీ యీవిషయమున నేమైన నెక్కువమాన్యులు జేయవలెనన్న వారి కేమియు సధికారములేదనియు మాత్రము జెలియుని నమ్మగను వారట్టిమాన్యు నేమైన తలపెట్టునెవల పార్లమెంటుతో నీ విషయమై సంప్రతింపవలసియుండును. ఇండియాను పాలించునది పార్లమెంటుగాని, ఆ జెంచి విూదనో ధిల్లీలోనో యుండు ఒక వ్యక్తిగానేరదు. పార్లమెంటువారు యిప్పుడున్న విధానము విజయవంతమగునటుల స్వప్రయత్నములజేసెదరు. దానిని గ్యంపముజేయుటకు యెట్టి ప్రయత్నముజేసిననుగాని పార్లమెంటు నిరోధించితిరునని నేను నమ్ముచున్నాను.

వ్యాయామ వార్తలు

ఎస్. వి. ఎ. ఎ. కెన్నిన పందెములు
నిన్న పాళంకాలము ఎస్. వి. ఎ. వ్యాయామరంగము వందు మిక్కిలు డబ్బు ఆంధ్రప్రదేశ్ శుభాహ్వానము సత్తు శివారజేలు గార్లకు, గోంపల్లెనతి రామ స్వామి గార్లకు జరిగెను. గడుపై శుభాకృతి పక్షమే రెండు నెట్టులలో విజయము గాంచెను. యెడటి నెట్టు చాలనేళ్లు మంచిచాటితో 30 గేలు, కాని, రెండేటి అతిసులభముగా పూర్తి అయ్యెను. వీరగ, సి. రామస్వామి అంతానోదమడు 5 కటవాహునులూర్లు జాపాకు అటగాండు టోహునగ కామరా గార్లతో అతి సులభముగా గెలుచుకొనిరి. జపానువారి అటయంద నింపుగానుండెను. కాని గెజుతలేదు. అటకు గన్నుగగాన, సి. సి. రామస్వామి అయ్యకు గాని మున్న గురూపగ్గిరి, గన్నుగగాన, జపానీయుల అటకు సంతసింది, ఎస్. వి. ఎ. ఎ. వారిసంగిన రెండు ముండేటిగడి మారణలను బహుమతిగా నందజేసిరి.

స్కారు వివరములు			
గె. చి. వారు	మిక్కిలు డబ్బు	ఒకే వారు	
	అంత్యపందెము		
గుడు హైంకునతి	8-6, 6-1	గోంపల్లెనతి	
కొంగరనేలు		రామస్వామి	
	తెదగక పందెము		
రామస్వామి	6-4, 6-4	టోహునగ	
నెంకటాచార్యులు		కామరా	

ప్రభుత్వము నాకు పూర్వము రిప్పులేవిననుభవమును చక్కగానే రిప్పులును దివికొని ప్రకర్తించు నున్న వారనియు రిప్పి నాకులవారిని బసలుకు సుచూర్పు చూస్తూ రిప్పియు థామస్ గారు తెలియజేసిరి. మొత్తముమీద 118000 పౌనులను యిచ్చుట కంగీకరించి, అదివారమునాడు సామ్రాజ్యరక్షుప్రదర్శన ప్రజాతమములను తెరచి అందులోనికి రానిచ్చినవారినంది జెబ్బురీసిగ్నను అగ్రతమని సర్వకాలిక హెస్టింగ్సుగారని.

సింగపూరు నాకాశయము

కామన్సునభలో రామన్నచర్చ-మొత్తము ఖర్చు

బీట్లు, అర్ధరాత్రి మార్చి 19:—నేటివరకు సింగపూరు నాకాశయము నిమిత్తము 70000 పాతము మొత్తము ఖర్చు అయినది. నాకాశయము కార్యదర్శి తెలియజేసెను. ఈ విధానమును అప్పటియే యుటకు ఇంకా కొంతయు మొత్తము వర్తకమును ప్రభుత్వమునా రీతిధానమును అనుజేయుటకు జేసిస్తే తీర్మానమును వచ్చెను. కారణము కామన్సునభలో చర్చించెదట. అప్పుడు ప్రభుత్వము వారు తమ ప్రతినిధిని పంపియ్యమై నియమించెదరు. తిరువల్లు అవయవ కార్యకర్తలతో ఒటువిచ్చుటకు సంసిద్ధులగుట ప్రభుత్వమువారి తీర్మానము. కొందరు కన్సల్టేటివులుగూడ ప్రభుత్వము వారికి అనుమతముగనే యున్నారు.

పత్రికాభిప్రాయము

ప్రభుత్వమువారి తీర్మానమును అందరూ అంగీకరించెదరు. సింగపూరు యధాప్రకారము జాగ్రత్తము చేయుటకు నాకాశయమును నూరి పాధారణ యధాప్రకారము చూపుట వాటిని నిట్లుటకు విశేషపోవును. తీవ్రమైన సామాజ్యమును భంగము ఏమియు రాకలదు. దూర సామ్యజీవమున మనకంటె పెక్కువగా పరిశోధించారు జపానీయులు వారిలో మనకు పోటీ లేదు.

సింగపూరు నాకాశయము సాగించినది బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారియందు విశ్వాసము పోవుననియు (ప్రభుత్వము లందు ఆయుధసామగ్రియందు పోటీ బహుమదేననియు) తిరువల్లు పత్రిక ప్రాచీనములనున్నది. దీని తూర్పుయందీను దీవులందు దీని ప్రభుత్వమువారు పెద్దసాయుధ నాకాశయము నిర్మించుటకు తలపెట్టినది తెలియజేసెను.

సింగపూరు నాకాశయవిధానము అవిశేషమైంది. దానిని తలపెట్టుట అవసరమైనది సీటింగులయందు రాళ్లను ఖనియిస్తున్న అలలు ఒకటిగా వెనుక ఒకటి వరకుపెట్టి వ్యాపించుటల అవసరము మనముందు ఇంతకును అవసరముగ జనించునని పూర్వ పత్రిక వాదించుచున్నది. ఈ అనుమానము, అవసరమైనది తప్పక గలదు ననుచున్నది.

బ్రిటిషువిమోచనము

బ్రిటిషు నాకాశయము నిమిత్తము ప్రభుత్వము తిరుమనకములు ఏర్పాటు చేయబడినదియు ఇందులో తిరిగినిమిత్తమును, ప్రత్యేక అవసరము నిమిత్తమును ఏర్పాటు చేయబడినదియును తెల్పజేయబడలేదు. 1924-25 లో తిరుమనకముల సంఖ్యను 84 నుండి 112 వరకు పెంచినందున.

ప్రధానామాత్యుని ఖండనము

మనము సింగపూరు నాకాశయవిధానమును మానుటకు దోమనియనుట సమాకారమును ప్రోత్సహించుచున్న మాటలతో బిడ్డవిధానమునకుసరిచిబిడ్డపద్ధతుల వలంబించుటచే ననాకారమును సంపాదించుటకు పోవుదమనుట అసంగతము. ఈవిధానము వలంబించితిమేని ప్రభుత్వవిధానం విధానమును అంతర్జాతీయములకు నమృతము చేయునని ప్రభుత్వము వారికి స్థిరము; మనము వాటినిది. ఆయుధసామగ్రిని గూడ ఇంత పరిమితికి ఏర్పరచగా మనం దేయ నెత్తిం చు ప్రయత్నములకు భంగముకలుగును. అస్థిరీయవాదు ప్రభుత్వము వారి అంతర్జాతీయవిధానమును వ్యాపకతీయముగ ఆపాదించిరి. ఆయుధసామగ్రిని ఇంకను తగ్గించుట అంతర్జాతీయములందరును ఒకరినొకరు ఎక్కువ తెలిసికొనవలెనుచున్నార. అట్టి కమిషనును మనము విధానమును సాగించితిమేని తిరిగియు ప్రతిపాదిం చి మనమీదా నమనకు అనంతరము గల్గును. ప్రతిపత్తుల నార్పము ప్రభుత్వము వారి విధానమును ధైర్యముతో వలంబించుటచే కాశ్యతను గూతపెర్చుటని స్పష్టముగారు కార్యకర్తలయొక్కయు సంతకమును వెల్లుబికిరి. ప్రభుత్వమువారి ఏర్పాటుకు తాంకికరించిన స్పష్టముగారిని, నాకాశయమును నిర్మించుటకు సంఖ్య తెలుసుకొంటి జూడకుననిరి. కన్సల్టేటివులు అధికారమును స్వీకరించినవెంటనే సింగపూరునాకాశయము తెరచుట నేమరకు ప్రారంభించదని కర్మలనుకొనెదగారిని.

జామినియను ప్రధానామాత్యుని

యభిప్రాయములు

అండక, మార్చి 18:—కనడా ఇద్దరుమహారు తమ గల పో సీనుకలంకతను. అట్టి రియూ స్టూడిలందు న్యూఢవంతులందు ప్రధానమంత్రిల సింగపూరు నాకాశయవిధా

నమును సాగించవలెననిరి. సామాజ్య ప్రభుత్వమువారు తలంబించిన కర్తవ్యమును తెలిపవలెననిరి.

మధ్యధానము ప్రధానమంత్రి నాకాశయము నందుకు తప్పుగా వచ్చును విదేశీయులు కలవరబడినది తెలిపినందు ప్రభుత్వము తెలియజేసెను.

సింగపూరు నాకాశయవిధానమును విదేశాదులు విచారకరమని కర్ణా ప్రభుత్వము ఉపపాదించిన తీర్మానమును ప్రభుత్వము సభలో అంగీకరించబడెను. సామాజ్యకర్త వారంగీకరించినవెంటనే సింగపూరు నాకాశయమును స్థాపించిన వర్తము అభివృద్ధియగుననియు దోమినియనులకు తీసుకరమనియు ముందుకొంటిమంచి దనియు ఇదిఅవసరమనియు కర్ణకు ప్రభుత్వము నమృతము.

బ్రిటన్ సామగ్రియొక్క దొంగతనముగ నిషేధించబడిన సరకును గొంపోయింతులకు బ్రిటిషు ఒక స్పిర్టిడిక్ 10 డాలరుల అవరాధము 7 రోజులు తేలుచుండి 100 డోలరుల అవరాధమువరకు తేలుచుండుననిరి. ఇకముందు అట్టి పనిచేయు మనుటచే ఇంతటితో వదిలిపెట్టిరి.

మధరాసు శాసనసభ

నేటి ప్రశ్నోత్తరములు

రాజకీయఖుయిదిలు

సి. వి. వెంకటేశ్వరయ్యగారు:—రాజకీయఖుయిదిలలో నేరణులను, వూచీయే సీనుకుండుటచే శీలంకడదీ వారిలోను, యెంతమంది ప్రత్యేక దీవిజనులం దుంచిన: ఈ—ఈక్రింది వారలకు ప్రత్యేక ప్రదీవిజనులలో నుండిరి. (1) టి. ఎన్. నటరాజుగారి కుమారుడు. (2) జి. కర్తవ్యశాస్త్రి, రాజమండ్రి. (3) ఎన్. వారాణశాస్త్రి, మధుర. (4) యాదూరమమస్సే ను, మదరాసు. (5) బాలకృష్ణశాస్త్రి, తిరువనాంతి. (6) ఎన్. కృష్ణస్వామిశర్మ, మదరాసు. (7) చంద్రశేఖరరెడ్డి, నెల్లూరు. దీనివై యాక్రిందివిధమున ఓటి మొదటి ప్రశ్నోత్తరములు జరిగెను.

సి. వి. వెం. అయ్యంగారు:—ఇందు యిదివరకు ప్రదీవి గానుండినవారివయసు వెలుపబడినదిగాని, ప్రస్తుతము ప్రైవేటు యన్యు వారి వయసును వెలుపలేదు. ఈ లిట్టునెప్పుడు తయారు చేసిరి?

లామెంబరుగారు:—ఇంతవరకు స్పెషలు దీవిజనులలోనుంచినవారు ఏరు. ఇదియే ప్రార్థన.

సి. వి. వెం. అయ్యంగారు:—అసగా మొదలెప్పించి బ్రిటిషుసామాజ్యము ప్రారంభమయిందేయా (చర్చ)

లామెంబరుగారు:—బ్రిటిషు సామాజ్యము ప్రారంభమయినగా 1601 సం॥ నుండి యనుకొంటిరా, అప్పుడు స్పెషలుదీవిజనులు లేక.

సి. వి. వెం. అయ్యంగారు:—అట్లయిన యెప్పుడు ప్రారంభించినో తెలిపెదరా?

లామెంబరుగారు:—1923 సం॥ లో అట్టి ఉత్తరము ఒకటి చేయబడినది.

అయ్యంగారు:—1928 లోనా 1922 లోనా?

లామెంబరుగారు:—ఈ ఉత్తరము 1922 లోనే చేయబడినదిగాని, 1928 లో అవసరమునా పెట్టబడెను.

కె. కె. వి. రెడ్డిగారు:—ఈమధ్య కాలమున ప్రతి కలలో కొన్ని వ్యాసములు వ్రాసినందుకు రాజప్రభుత్వము క్రింద శీలంకడదీ రామచంద్రరావుగారి విషయము ప్రభుత్వమువారు గతునించినా?

లామెంబరుగారు:—నే నాకాశయము కప్పుడే చదువుచున్నాను.

కె. కె. వి. రెడ్డిగారు:—అయినను ఒకవారు ఉచితముననేకాదుకేసి అతడు సాక్షులముననే విచారణ మొగించిన సంకతి ప్రభుత్వమువారికి తెలియదా?

లామెంబరుగారు:—కారాగృహమునా అట్లు జరిగినట్లే తెలియుచున్నది.

కె. కె. వి. రెడ్డిగారు:—హిందూత్వములో యీ విచారణము గూర్చి వ్రాసిన ప్రధానవ్యాసములను ప్రభుత్వము వారు గతునించినా?

లామెంబరుగారు:—దానిపై ప్రధానవ్యాసము? అవును. జూచితిని.

కె. కె. వి. రెడ్డి:—అయిన రాజకీయ ఖుయిది అవునా కాదా?

లామెంబరుగారు:—మేజ్ట్రేటుగా కట్టి ఉత్తరము నిచ్చినది నేరముకొను.

సి. ఆర్. రెడ్డి:—అయిన స్పెషలు దీవిజనులలో తెరువా? లామెంబరు:—నాకాశయము విషయము, తెలియదు విచారించెదను.

సి. ఆర్. రెడ్డిగారు:—ప్రత్యేకముగ యీకేసును విచారించి అయిన స్పెషలు దీవిజనులలో చేరెదరా?

లామెంబరు:—అవిషయము విచారించబడును.

సి. వి. వెం. అయ్యంగారు:—అయిన ప్రశ్నకు ప్రత్యుత్తరమునందు తెలిసిన అట్టిక యెప్పుడు తయారుయినది.

లామెంబరు:—అందులకు ప్రత్యుత్తరము నెప్పుడుగా తెలిపెదను. ఇప్పుడు వెలుపలేదు.

కళిందాసు కర్ణాగారు:—మేజ్ట్రేటుగారు యిక్కడ వీరి విషయములో రాజకీయకేసి అయినదిగానిది కర్ణమునుటకు అధికారియు ఎలవాయని తెలిసికొనగోరెను.

లామెంబరుగారు:—ఇప్పుడున్న నిబంధనల ప్రకారము మేజ్ట్రేటులు అట్టి నిర్ణయమును జేయవలరు.

కర్ణ:—స్పెషలు దీవిజనుక్రింద చేస్తే జయిలను వారిని శీలించిన మేజ్ట్రేటులు నలచే అట్లు జేర్చినది లామెంబరుగారు యెప్పుడే జేప్పగావలెటిని. అట్లయినయెవరు రాజకీయ నేరములకు శీలంకడదీన వారివిషయములలో ప్రభుత్వము వారు తోక్తము కల్పించుకొని వారిని రాజకీయఖుయిదిలకు జూడవచ్చునని ఉత్తరము జేయవచ్చునా?

లామెంబరు:—మేజ్ట్రేటులు శీలించింతునపుడుకే అతడు ప్రార్థనములను అట్టి అప్రెహెన్షన్ దోషముగ జూడవలయునో వెలుపబడు అధికారమిచ్చును ఉత్తరము జేయబడింది.

కావున యెప్పుడు యీవిషయమున ప్రభుత్వమువారి కేసులు అధికారము లేదు.

సి. వి. వెం. అయ్యంగారు:—రాజకీయ ప్రావీల విషయములలో భారత ప్రభుత్వమునుండి యేమయిన ఉత్తరములు వచ్చినా యని తెలిసికొనగోరి.

కె. కె. వి. వ్యాసగారు:—అట్టివి ఉన్నట్లు నాకేమియు గోరింకలేదు.

కె. వి. రెడ్డి వారు:—గమరంద్రరావుగారి విషయమై లామెంబరుగారు విచారించెదరా?

లామెంబరు:—అట్లు జేయుదునని యిదివరకే తెలిసితిని.

మధురజిల్లా గ్రామములలో కక్షలు

మనస్సులను చంపుట, కొంచెలు తగులజేట్టుట

మధుర, మార్చి 19:—మధురలో కొన్ని మైళ్లదూరములో నున్న సుకయనల్లూరు యట్లప్రక్క గ్రామములలో కక్షలందుకువలన మూడుదినముల క్రిందట ఒక గ్రామములో నోదొమ్మి బరికి ఒకరికి యెక్కువగా గాయములు తగిలెను మధుర జైళ్లకాలకు గొంపోయిరి గాని అతడు నిన్న చనిపోయెను. తోడకర్త గ్రామములో 16 వ తేదీవ్రాతి ఒక అరడ జను కొంపలు తగులజేట్టుడెను. మనసటిరాతి దాని ప్రామున్న గోమచితులం గ్రామములో కొన్ని కడ్డెరములు తగుల జేట్టు బడెను. ఆ గ్రామములో నేనిన్న రాత్రి ఒక నాదరు నిగ్గునాము తగులజేట్టుబడెను. 18 తేదీ రాత్రి మాదిశమృత్యుకుంబం గ్రామమున కొంతమంది ఆయుధసాములై ఒక గ్రామముని యింట్లో ప్రవేశించి తిరగదగావించి వారినిలెత్తుకపోయిరి. (ఆ.వె)

బొంబాయి శాసనసభ

హద్దీమనుగారిపై ఆంక్షను తొలగించు తీర్మానము ప్రోసి వేయబడెను

బొంబాయి, మార్చి 20:—హద్దీమను గానై ఆంక్షను తొలగించుదని వారిమనుగానై తెచ్చిన తీర్మానము బొంబాయి శాసనసభలో 48 ఓట్లు ప్రతిపాదముగా వచ్చుచుటకు ప్రోసివేయబడెను. అనుమతముగా 81 ఓట్లు మాత్రము వచ్చెను. తీర్మానము నిరాకరింపబడినపుడు హద్దీమను ఇప్పట్లువరచి తమ సంతోషమును తెలియపరతిరి.

సూరతు మున్యనిసపాలిటీ తిరిగి యిచ్చివేయుట

ప్రభుత్వమువారు స్వాధీనమొక్క వ్యాపినిసపాలిటీ తిరిగి యిచ్చివేయబడెను. తిరిగి మున్యనిసపాలిటీని ఒకసంవత్సరము దివిట్ గాను శిఫాకముచేసిన తీర్మానమున కంగీకరింపబడు స్థానిక సమస్యలను మాత్రమే హిందూముల్లాగార్తీనివయమును ప్రకటించి అప్పుడు లనుదొంగులు చచ్చుటకు వదిలి. ఆ.వె

జూబులు

పల్లెటూరు పత్రికాకార్యాలయము నిడదవోలు

ఇదివరలో యీ పత్రిక కలెక్షనునుండి వెలువడుచున్నది. యిప్పుడు యీ కార్యాలయమును దీని నుండి శ్రీ. లి. త. ము. దా. కుర్ర కాలమును కూడ కలెక్షనునుండి నిడదవోలును మార్చబడి నందున వీటికి సంబంధించిన పుస్తకములు నిడదవోలునకే ప్రాధికారము.

వ్యవస్థాపకుడు.

శ్రీమంజుగూరుద్వారా ప్రబంధకమిటి

గంగాంజులకు ఈ క్రింద కేర్పాటునవారు ఈ విరాళముల నంపుచున్నారు.

- 1. దిగుమతి వెంకటరామస్వామి 0-4-0
- 2. గాదె రాజమమ్మారు 0-1-0
- 3. మె. లక్ష్మీనారాయణ 0-4-0
- 4. శ్రీనగం వెంకటరత్నం 0-4-0
- 5. ఇ. సత్యనారాయణ 0-1-0
- 6. న్యాయాధిపతి నారాయణమూర్తి 0-2-0

దిగుమతి వెంకటరామస్వామి.

కార్యదర్శి.

పశ్చిమకృష్ణామండల జాతీయోప సంఘసభ

ఈనెల 27-న తేదీ గురువారము మధ్యాహ్నము 12 గంటలకు బెజవాడ తాలూకా కలెక్షనలోని లోకముందు సభాగృహములో పశ్చిమకృష్ణామండల సామాన్య సభ జరుగును. సాయంత్రము భవనంగనభగూడ జరుగును. శ్రీకాళహస్తిని నాగేశ్వర రావుగారు అధ్యక్షతన కాళేశ్వరపు గారు నూచిచ్చేయుదురు. జిల్లాలో ప్రచారము, గాంధీభాషానిధి కనూళ్లపల్లి మొదలగు ప్రాంతములను విషయములు చర్చించ బడును. ప్రచారమునకు గాంధీభాషానిధి కనూళ్లపల్లి కొన్ని ట్లుగా వీడ్చి అక్కడినుండియే బైటబేర జిల్లాలోని వివిధ ప్రాంతములకు పంపింపబడును. కావున సభ్యులందరూ తప్పక విచ్చేయ ప్రార్థించును. ప్రచారము సల్ప నిచ్చునను వారు వీడ్చి నుండియే బైటబేర పంపింపబడును. రాజులయను. గోవిందరాజ వెంకటేశ్వర రావు. పశ్చిమకృష్ణా జిల్లా కాలెక్షను అధీశులబెజవాడ 19-8-28.

నెల్లూరుజిల్లా కాంగ్రెసుసంఘము

క్రొత్త యెన్నికలు

1924 న సంవత్సరము ఏప్రిల్ నెల 6 తేదీ ఆదివారం నాడు 8 గంటలకు నెల్లూరుజిల్లా కాలెక్షను కార్యాలయమున జిల్లా సామాన్యసభయొక్క కార్యనిర్వాహక సభయొ జరుగును. ఆదివారము 1924 న సంవత్సరమునకు క్రొత్తగా ఎన్నికలు జరిగి క్రొత్తసంఘము యేర్పడును గాన ఈలోగా క్రతి ఫిర్కా వారు సభలచేసి ఫిర్కాకు 5 గురు ప్రతినిధులను జిల్లాసంఘము నకు పంపుకొన ప్రార్థన. ప్రతినిధుల కేర్పడి ఏప్రిల్ 6 తేదీ ఉదయములోపల కార్యాలయమున చేరవలసియుండును.

కార్యక్రమము

- 1. 1923 జననీ మొదలు 1924 మార్చి ఆఖరువరకు జిల్లాసంఘ కార్యనిర్వేక.
 - 2. కడపన 8 నెలల లెక్కలు.
 - 3. మారత జిల్లా కాలెక్షనుసంఘము సమావేశమగుట.
 - 4. పంచమనిధి.
 - 5. జిల్లాసంఘముయొక్క వివిధ కాభాధికారములను ఈసంఘములకు పంపిన కార్యనిర్వేకలు సలహా ఆలోచించుట.
 - 6. జేకోరాధికల యేర్పాటు.
 - 7. అరీలు.
 - 8. ఖద్దరు ప్రచారమునకు వాటూల ఖద్దరిని ఖద్దరు వ్యాపారసంఘముల యేర్పాటు.
 - 9. ఇతర ముఖ్యమైన విషయములు.
- పై సభలోపాటు ఖద్దరు ఆస్తు బోర్డువారిసభయొ జరుగును.

వెన్నెలకంటి రాఘవయ్య

కార్యదర్శి.

శృంగవరపుకోట తాలూకా

కాంగ్రెస్ భజనసంఘము

కాంగ్రెస్ ప్రచారమునకు ప్రచారకుల ఉత్సాహములకు కలెక్షన గ్రామములకు పాటలు ఎక్కువ అవ్వవలయును కొన్ని వోలులలో కావచ్చుచున్నవి. అందులో క్రస్తుము శృంగవరపుకోట తాలూకా తిమిడి ఫిర్కాలో శాక కాంగ్రెస్ భజనసంఘము నేర్పాటుచేసి తనూలమున ప్రచారకుల భారమును కొంత తగ్గించవలెననిమి. ఫిర్కాలోని క్రతి భజనకును కొన్ని జాతీయ కీర్తనలును, పదములును, మొదల ఉచితముగా పంపివెట్టవలసియుండుటచే ఈ ఫాల్గుణ బహుళ 80 లోగా నట్లు గావించెదము. వీక్కుట రాజోవు వైకాభిమానులతో భజనల నిర్వహించి నోకవోట సమావేశపరచిగాని కలెక్షనుగాని "భజనపాటీ" పెట్టి తరగతులనుబట్టి బహుమతులతోను. మాఫిర్కాలో పదములు పాడుకొని జీవించు నిరుపేద దాసరి కుటుంబములకు పంపింపబడి కలవు. వారలకు ద్వీపద వరస పదముల నిచ్చి పాఠముచేయించి అందులోకూడ పోటీ నేర్పాటుచేసి వారలకును బహుమతు లిచ్చెదము.

భజనలెప్పు బహుమతులు:— ౧. మూడుపాక, ౨. చంద్రపాగు, 3. విజయములు, ౪. నెడలికంచెలు జాతీయ సతాకముల మొదలైనవి. పదములకు బహుమతులు:— ఖద్దరుకాటములు, ఖద్దరు విడిద స్త్రములు లోనగును—ఉద్యమభిమానులు కలెక్షను చందాముగాని బహుమతులుగాని ఈ క్రింద సంకేతములు చేసినవారిలో ఫిర్కా కార్యదర్శి పేర పంప చేదెదము. ఎవరైన చక్కనికైరిని పదములుగాని కీర్తనలుగాని సహాయసాకరణ తీర్చును, సహాయ నిరాకరణ తీర్చును లూకగా వెల్లడించునని రచించి పంపిన వందలపూర్వముగా స్వీకరించెదము. వానిలో నెడలికను అంతయు దేవును భావము కానరాకుండదు.

౧. కవికండ-వెంకట సత్యనారాయణమూర్తి (తిమిడి ఫిర్కా-కాంగ్రెస్ కార్యదర్శి)

- ౨. పిల్ల-రాములు (తిమిడిగ్రామ కాంగ్రెస్ కార్యదర్శి)
- 3. బొడ్డపాటి సత్యనారాయణ (బొడ్డం కార్యదర్శి)
- ౪. లల్లంకెట్టి స్వామినాయుడు (బొడ్డం సహాయ కార్యదర్శి)

గో కూనిరెడ్డి బంగారునాయుడు (పాతపాల్లి కార్యదర్శి) తిమిడి ఫిర్కా కాంగ్రెస్ భజనసంఘసభ్యులు.

జగారెడ్డి కూడెం ఆసుపత్రి పోగూడను

జగారెడ్డిగూడెం ఆసుపత్రి 1-4-24 తేదీ లగాయతు తీసివేయవలసినదిగా శ్రీ పోలవరం తాలూకా బోర్డు వెసిడెంటు వారు పుత్తరపు జారీచేయించినారు. ఇది మిక్కిలి యన్యాయము. ఈ ఆసుపత్రిపల్ల యీగ్రామము ప్రజలేగాక సుమారు 400 ఏకన్నీ గ్రామములవారు వైద్యముపొంది సుఖించుచున్నారు. యెటుచూచినను 40 మైళ్లదూరములో ఆసుపత్రిలేదు. యితర వైద్యులైనారే. తాలూకాబోర్డులో సామ్యు లేనంతమాత్రాన ఆసుపత్రి తీసివేయుట అధర్వము. యీపాటి స్వల్పఖర్చు యే యితర ఖర్చులలో వైన మినహాయింది ఈ వుపకారము చేయుట ధర్వము. అట్లు యితరమాత్రము చేయుటకు వీలులేని అసందర్భము కలిగినయెడల శ్రీ గవర్న మెంటువారైనా యీపాటుస్వల్పఖర్చు భరించి ఆనకవేలప్రజలకు వైద్యసహాయముచేయుట మహాపుణ్య కార్యము. ఈ విషయమును గురించి శ్రీ గవర్న మెంటువారికిన్ని కాననసభాపంక్తులను తదితర గొప్ప వుద్యోగములను మనబట్టి తెలిగ్రాములు పంపుకొనివున్నాము. దయార్ద్రహృదయలైన శ్రీ గవర్న మెంటువారు ఈయేజిన్నీ వీధ ప్రజల మొర నాలకించి 1-4-24 తేదీ లగాయతు మామూలు మోస్తరుగా మందులు దయచేయించగలందులకు ఆసుపత్రి కాళ్వతముగా వుండేట్లు పుత్తరములు దయచేయించగలందులకు ప్రార్థించుచున్నాము.

గోదావరీ యేజిన్నీ ప్రజలు

శ్రీ మేధావతి హిందూ యువజన సంఘభవనమునకు శ్రీమద్రామాణియమును సుపూర్ణముగా యోగమును పర్యం తము వారికథారూపమున కాలక్షేపము జరిగించ సంకల్పించి 17 తేదీనుండి ప్రారంభించినారము. భావవృత్తులెల్లరు దయచేయుచు తమసహాయప్రార్థనాముల నొసంగ ప్రార్థించును.—ఉ. వెం. శ్రేష్ఠి.

శ్రీ సరస్వతీనిలయబహుమతి పరీక్షలు (కూచిపూడి)

(౧౯౨౪)

వెనుకటివలెగాక పరీక్షలు సులభముగా నుండును. ఈ పరీక్షలు ఏప్రిల్ నెల మూడవవారములో జరుగును. శ్రీ వాచిలకొలను నున్నరాజోవిరదితమైన అధ్యక్షధానిధి (కథకు భాగము) కఠినోగ్రంథము. అతరతరగతికి క్రింది తరగతుల బాలబాలికలు పరీక్షలు రావచ్చును. కథల వివరపద్యములు కంఠస్థములై యుండవలెను. ఎరిగ్రామమున వారికి కఠిన్యాసము అందును. అయితే కఠిన్యాసమైన గ్రామములో పరీక్షకు రచ్చవారు అందుగురుకు రిక్కిన యుండగూడదు. పరీక్షకు కాగితములు అధ్యక్షులు తెచ్చుకొన నక్కరలేదు. దరఖాస్తులు ఈమాన్సి నెలఖరులోగా కార్యదర్శికి చేరవలెను. ఈపరీక్షలు తెనాలితాలూకా వారికే వర్తిండును.

దరఖాస్తు సమాఖ

అధ్యక్షుడి పేరు - వయస్సు - తరగతి - గ్రామము.
ప్ర. ఉపాధ్యాయుని సంతకము.
మనవి: బాధ్యతదములును, బుద్ధి వికాసకరములు నయిన కథలు బాలకుల తెలియజేయుటయు, కథలలోనికైరి, మాటల ప్రయోగము గమనింపజేయుటయు మామూల్యోద్దేశము.
కూచిపూడి, రామకోటి
తెనాలితాలూకా,

శ్రీ సరస్వతీనిలయ వ్యా యా మ ము లు

తెనాలితాలూకా

(అధ్యక్షుడు తెనాలిరేంజిష్రావటీ ఇన్స్ పెక్టరుగారు)
ఈ వ్యాయామములు ౧౯౧౯ సంవత్సరములో నెల కొల్పబడి తెనాలి, ఎనకలపూడి, కూచిపూడి, పేరుకలపూడి గ్రామములలో జరిగినవి. ఈ సంవత్సరము ఏ గ్రామమువాడను ఆహ్వానించినయెడలేక. ఇంతకలకు యిప్పుడువై ఆక వెట్టుకొని యుంటిమి. వారు యాసంవత్సరము మానకొట్టు నాకు జాలువచ్చిరది. ఈ వ్యాయామములకు వెండి సరస్వతీవిగ్రహము ఒక ఒహుమతి. వరుసగా మూడుసంవత్సరములు కలిగినయెడల యావిగ్రహము ఆపాతకాలకు కాళ్వతముగా నుండును. ఇదిగాక మూడుండెములలో కథకుబహుమానములు పొందినవారికి ఒక ఒహుమాన పతక ముండును. ఇదిగాక ఆయా ఆటలలో గెలపొందినవారికి తగిన బహుమతులుగూడ నుండును. ఈ వివరపద్యములు ఆహ్వానసంఘమువారు భరించునవి. పై రెండుబహుమతులు నియంసభ్యులలో ఒక రొంగుగదకు. ఈ ఈ వ్యాయామములు మధ్యమధ్య జరుగకుండుటచే ఆ కథకుడు విగ్రహమును, పతకమును ఈ వ్యాయామముల సందర్భములో గాక ఇంకోక సందర్భములో నుడయోగింపవలెననిగాడు. శ్రీ సరస్వతీనిలయ వ్యాయామములని గాకపోయినను 'తాలూకా వ్యాయామములు' అను పేరుతో క్రతి సంవత్సరము తాలూకా లోని గ్రామములవారు ఆహ్వానించుచుండినయెడల ఈ ఒహు మతులు యీ వ్యాయామములకే ఉండును. వ్యాయామములకు ర ౬౦ లేక ౭౦ ల కంటె ఎక్కువగాదు. ఈ వ్యాయామ ములు ఎరిమెంటరీ, లేక హైయర్ ఎరిమెంటరీ పాఠశాలలకే వర్తిండును. ఏప్రిల్ నెలవారములోగా ఏ గ్రామమువారు న యీ వ్యాయామముల సాహ్వానించి పై బహుమతులను వేదవిధముగా పోషంతులగున ప్రతిష్ఠించుచుగాకయని పాత కాలల కార్యనిర్వాహకులను, కథాసోపాధ్యాయులను ప్రార్థించుచున్నాను. 'శ్రీ సరస్వతీనిలయ వ్యాయామములు' అను టిట్ బడలు 'తాలూకా వ్యాయామములు' అనుటకు నిలయును. వారికి ఏ అధ్యంతరములేదు. ఈ వ్యాయామములను తాలూకా అంతటను చూపుచున్న నిలయమువారి యుద్దేశ్యము. వ్యాయామ ములలో బలు చెనుగుడు, కుందుకుంటు, కొట్కు, పసుగు మొదలగు ఆటలుండును. ఆయా సెంటర్ క్లాసులలో యీవిషయము ఆలోచించి ఉపాధ్యాయులు ఈ సదుద్ద్యమమును వారి చేతులలోకి తీసికొనవచ్చును.

రామకోటి

వృత్తాంతలేఖలు

రాజమహేంద్రవరము

(స్వకీయవిలేఖరి)

మున్సిసిపలు

మార్చి 18:— మున్సిసిపలు ఆఫీసులో జరిగిన అల్లరి గురించి కొంతవరకు బయటపడినది. ఆపరాధింపబడిన సొమ్ము ఎంతమాత్రము నిశ్చయముగా తెలియదు. కొందరు ఫోయిస్ సొమ్ము 1400 రూపాయలనియు, మరికొందరు 2000 రూపాయలనియు, మరికొందరు 8200 రూపాయలనియు చెప్పుచున్నారు. యథార్థము సూక్ష్మముగా నున్నది. ఈసొమ్ము వెంట్రాడి వాయుడుగా రను గుమాస్తా యూనిట్లో స్వంతముగా కనూలు చేసిరిట. కఠిన్దము కనూలు చేసిన సొమ్ము (ట్రాబిలో బయటపడినది) వందగా వాడుకొనిరిట. వాడుకేసినవచ్చు యొప్పికొనిరిట. ముగ్గులొందరు పెద్ద యంత్రోగ్గములు అవగా, మేనేజరు, సెక్రటరీ గూడ యావించుము యంత్రు యొగుడుగననాడ తెప్పిరట. తాము వాడుకొన్న సొమ్ము యంత్రు ఆఫీసులో యిచ్చివేసిరిట. మా మున్సిసిపలు కాన్సిలువారు మీటింగుచేసి, ఒక కబోర్డులో చేర్చిరది ఈవిషయము నిర్ధారణ చేయవలసినదని యొప్పు తెప్పిరట. ఈవిషయము బహిష్కరించును కాన్సిలు యంత్రు కమిటీగా మార్చబడినది తెలియుచున్నది. ఈవిషయము యథార్థమునకును ప్రజలకు తెలియజేయడం గల సుయతుకు క్రయ తీయుట జరుగుచున్నవని ఈయూరి (ప్రజలు అనుమానము చూచును. ఇట్టి అసాధారణపు పరిస్థితులలో మున్సిసిపలు కైర్వకగారు యథార్థము యంత్రు ప్రయత్నించి కచ్చేసినవారిని కఠిన్దించిసేగాని ప్రజలకు మున్సిసిపలు పరిపాలనయందు నమ్మకము కలిగిపోవును.

జిల్లాకోర్టులో ఫోరరీ

రాజమహేంద్రవరములోనున్న జిల్లా నెకన్సు జడ్జిగారి కోర్టులో ఈమధ్య ఫోరరీ జరిగినది. కొన్ని జడ్జిమెంట్లలో జడ్జిగారి సరికము ఫోరరీ చేసినట్లును, ఈవిషయమై విచారణ జరుగుచున్నట్లును, అట్టి విచారణఫలితముగా మొండేటి వెంకట్రామయ్యగారిని జడ్జిగారు 4 మాసములు సస్పెండు చేసినదియు తెలియుచున్నది. ఈ వెంకట్రామయ్యగారు ఒరిజిల్ నూట్సును గురించి చూచుచుండుటకు. ఈవిషయము ఈయూరి కలలులో కొంత కలకరము పుట్టించినది. వెంకట్రామయ్యగారిని సస్పెండు చేసివేయుట వారెయిద్ద జడ్జిగారి రోక వామ్మలము తుచ్చుకొనిరి తెలియుచున్నది.

తపాలాఫీసులో తగ్గురింపు

మాయూరి తపాలాఫీసులో నొక యెన్నుపాతెట్టు పోయినట్లును అందులకు పోయినట్లుగాను విచారణ జరుపుచున్నారనియు తెలియుచున్నది.

* * *

ఆంధ్రచిత్రకళా ప్రదర్శనము

కాకినాడ

సభ్యభారత శిక్షక

ఈ ప్రదర్శనమునకువచ్చు కలములు చాలవరకు వచ్చి నది. వాని వన్నిటిని అమర్చబడినది జరిగినది. మామూలేకము కంటి అన్ని పోలికలనుండియు కలములు సంపాదించి, బంగారీచేయించి చాల వచ్చినది. బొంబాయి, మదరాసు, లాహారు, గ్వాలిరు, కలకత్తా, మొదలగు యితర ప్రాంత మలరండి నూడ చిత్రపు లువచ్చినది. వీని వన్నిటిని చూచుట కలకు ప్రస్తుతము మనశోకములో నయమునున్న వివిధధానములు, ఆయా కళాకారిణుల విషయము, విధానము, కాన్సెప్టును అన్నియు సువ్యక్తమగును.

ఆంధ్రచిత్రకారులు

గత సంవత్సరము రాజమహేంద్రవరమున జరిగిన ప్రదర్శనమునకు కంటి యెక్కువగా ఈ ప్రదర్శనమునకు ఆంధ్ర చిత్రకారులు వారి చిత్రపులను పంపియున్నారు. ఆంధ్రము గత సంవత్సరపు ప్రదర్శనమునకు చాల యుపయోగమును బొందిరియు, వాని ఫలితము లభ్యచే కరిగియుండుటకు చున్నవనియు ఈ సూచనోత్సాహము తెలుపుచున్నది.

విశేషాంశములు

డాక్టరు శేషమ్మ, హెచ్.కళిన్దగారు భద్రవరదిన పురారతన ప్రాంత చిత్రపులేగాక డాక్టరు స్వల్పాకాశు కిన్దగారు సంపాదించి భద్రవరదిన అమూల్య చిత్రపులుగానూ ప్రదర్శించుటకు, ఇది ప్రత్యేకతెరలమీద ప్రదర్శింపబడును.

విషయగ్రహము మహారాజగారి కల్పిత భద్రవరదిన అమూల్య మగు పురారతన రాజపుటానా చిత్రపులుగానూ ఈ సూచనీ వారు సంపాదించిరి. ఇదియున్నయు వేర్వేరుగా ప్రదర్శింపబడును.

ఉపన్యాసములు

డాక్టరు కళిన్దగారు రియ్య యుపన్యాసములేగాక డాక్టరు స్వల్పాకాశుగారు మరొక యుపన్యాసముల నిచ్చెదరు. మరొకందరు చిత్రకళాభిమానులు, నిపుణులుగూడ యుపన్యాసముల నిచ్చెదని తెలియుచున్నది.

(రాజమండ్రి స్వకీయవిలేఖరినుండి)

గుంటూరు

మైసూరు ప్రేటులో చేరిన లెంగురూ కాంటాక్ మెంటు (డోర్ నెం 29 కానరా చంద్రమూర్తిశ్వర భద్రు - కె.ఆర్. ప్రిట - కె.ఆర్.ఎం.ఎం.ఎం) వాస్తవ్యులకు వే. (బి. శ్రీ యోగీ శ్వర వి. వి. కంకరవారాజులు కాన్సెలరు వారు యోగి శ్వర వి. వి. కంకరవారాజులు కాన్సెలరు వారు మారుయోగ రాజ యోగాది సిద్ధులనుపొంది అనేకు హిమాలయ పర్వతమునందు తీర్థయాత్రలను తెరవేర్చుచి లోకోపకారమునకుగాను అచ్చుటకు మనదేశములోనుండ యున్న, సంభాగ, నరసారాపు శేట వగయరా బస్తీలలో ఉపన్యాసములుచేయుచు రాజ యోగవరతిగా భక్తులకు ఆననములు ప్రాణాయామ సహితముగా కాస్త్రోక్తముగా ఉపదేశములుచేయుచు క్రమక్రమము రెండుమాసములందు గుంటూరులోని అగ్రహారములో నొకటి కద్ద వొడ్డావారిశ్రమలో యాగములుగాని కొందరి భక్తుల కోరికమీద యుండి శ్రీవక్ర సాలిగ్రామం వగైరా పూజలతోటి విజయించేనున్నాడు. ఇరవది అరవంద శేటలో కొన్ని ఉపన్యాసములుచేసి అనేకవరులకు తృప్తికలిగి పరిమిలను వారి బలలో లలికవగయరా అనేక కష్టతరములయిన యోగప్రాణాయామములను కిష్టలకు సులభోపాయముగా ప్రవర్తించి కమాధి లక్షణమును చూపియున్నారు. వయోధ్యులకు కొందరి బోధించియున్నారు. గాన మా స్వాతంత్ర్యమునట్టి కయి న్రానిన హంకలముల భక్తులు గమనించి వారు క్రతిగ్రామమునకు వచ్చి కష్టకు తరుణమును పోగొట్టుకొనక కయివిద్యలు తెలిసికొని కలిసియున్న యోగవిద్యను తిరిగి అభివృద్ధిచేసికొని తెచ్చి ఇతర సోభ్యములను పొందుటకు భగవంతుని ప్రార్థించుచున్నాడు.

(ఒకవిలేఖరి)

సూర్యూరు వేట

(ఒకవిలేఖరి)

తే 12-8-24 సాయంత్రం బహుళ గాంధీవాక్సంను బహిరంగసభ జరిగినది. శ్రీయుతులు, మా. వెంకటస్వామి, వే నాటి వెంకట రెడ్డిగారు, ఖద్దరును గలిపి మాట్లాడిరి. శ్రీ యుతులు ఇంటి కృష్ణరావుగారు, స్వరాజ్యమునకై మనకర్తవ్యము, అమదానినెరించి మాట్లాడిరి

తే 14-8-24, సాయంత్రం మరల బహిరంగసభ జరుగు నని త.దోరా వేయించినారు. 4 గుంటలకే జనము చేరసాగిరి 5 గుంటలకు సభ ప్రారంభమైనది. శ్రీయుతులు మా. వెంకట స్వామిగారు ప్రార్థన నలిపిరి. కొంతవడి ఖద్దరునుగనించి మాట్లాడిరి. తదుపరి శ్రీయుతులు ఇంటి కృష్ణరావుగారు నివాళిగా భక్తుల గురువార కాగ్రహాన సత్కారానా విజయము మొదలగు వాటినిగూడెం గంభీరసభాస మొనరిం ప్రజలకాగ్నించి ఈ త్యాగపూరితులు X జేసిరి. చిత్రకళా ప్రదర్శనమునకు జరుగుచున్న వాడెంతవరకును చాల విశేషముగా తెలిసిరి. మహాత్ముని శ్రావణి, మహాత్ముని మనగాస్త్రములకు కచ్చుపును వానిపూజాధితి అభ్యుదయలనన లక్షకు మనము కొంతభక్తమును ఉచ్చిమన వాత్సర్య తోలంగింతుకొనలసినదని బోధించి పూజానిధి ఉండేనోదానిని బాసించిరి. అనేకులు కథలనే కానకలుచేసిరి.

మూలవాడ

రాత్రి 9 గుంటలకు యా గ్రామ కంకములను తెరి వాడవలెపోయి,విగ్రహ సోదాన మొదలగువాటిని గురించి చాల చక్కగ శ్రీరావుగారు బోధించిరి. సోదానమునకు వదలెదమని యు, కాకుము యిచ్చుచో వడికెద మనియు వాగ్దానములు చేసిరి. పంపములకు తెలివదలతో పాతకాల నిర్బంధమని వాగ్దానమొనర్చి రాత్రి 12 గుంటలకు సభముగింది. శ్రీ రావు గారు యంగ్ కోంకలములయిచ్చుటనే యుండునట్లును, ఈత లాభనలోగా వీరగా మహాజనసభజరిక నెంచుచున్నట్లును అందరి రోగ్గవలసిన కట్టాను, క్రమము సూచించిరి.

వీరవిల్లితాలూకా ప్రచారము

పెదనందిపల్లి అగ్రహారం

ఈవస్సోము కాంగ్రెసుసంఘము స్థాపించబడినది. మూడు వదిమంది సభ్యులు చేరిరి. ఈగ్రామమున నొక పుస్తకశాలగా రము నెలకొల్పబడినది. ఈ అగ్రహారమును భూదానముగ నిచ్చినట్టియు వందేర ప్రభువరునట్టియు శ్రీ శ్రీ శ్రీ మన్మథంశము నకు తిలకమునుట్టియు శ్రీ శ్రీ శ్రీ కృష్ణభూకలితేవు మహారాజాచారి స్మరణచే జునెంచి గ్రామము లా గంధాలమును శ్రీవారిపేరున నెలకొల్పినారు. గంధాలమునందు మూడు మారు పుస్తకములున్నవి.

చిననందిపల్లి అగ్రహారం

ఈ కర్నూర గ్రామకాంగ్రెసుసంఘము స్థాపించబడినది. ఇది కార్మికులతోను రాత్రిపాతకాల నెలకొల్పబడినది. శ్రీ శ్రీ శ్రీ మహాత్ముగాధి కార్మిక విద్యాలయ మని నామాకరించు చేయబడినది.

వడాది

ఇరవది 17 తేది తాలూకాబోర్డువారి సభ జరిగినది. బోర్డువారు తమ పాతకాలకు రాబ్బములను నెలకొల్పి తీర్చానించిరి. బోర్డువారు నేతపాతకాలము చేయికొన్నావేట, తుత్తి కొటలలోను, వడింగి మామగులలోను స్థాపించ తీర్చానించి వారు.

కాంగ్రెస్ ప్రచారము

మాతన సభ్యులు చేరినారు. ప్రచారము చేయుటకు శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ యి. శా. శ్రీరామ, పొ. అమరయ్య శ్రీశ్రీగారు మామగులనుండియు శ్రీ శ్రీ జి. వె. జి. నువ్వారావుగారు గరవరంనుండి ఈగ్రామము వచ్చినారు.

పొంతలకోడూరు

ఈగ్రామ కాంగ్రెసు కార్యనిర్వాహకసభ యూనెల 15 తేది కనివాము మధ్యాహ్నము వాలుగుంటలకు పట్టుకాల్చి వస్త్రాంజలిభగవతుని శ్రీయుత మామగుల మార్గరకారావుగారి యధ్యక్షతకేంద్ర జరిగినది. వాటిసభకు 6 గరు సభ్యులు హాజర అయిరి. శ్రీ మామగుల వెంకట జగ్గారావు, వడిగి వెంకట మూసానారాయణగారు వగయరా 10 మంది ప్రేక్షకులుగా వచ్చియుండిరి.

వాటిసభలో కథయతున కార్యదర్శిగారిచే శ్రీయుత మామగుల వీరభద్రసీతారామారావుగారిచే ప్రాయశుచిన యొన్ని కల అధ్యంతరపు టు తరములను వాటి ప్రభుత్వ తరములను జరుకుటకు. అందువై శ్రీయుత వడిగి వెంకటరమణగారిని గదరు కాగితములు యంత్రు పరిశీలించి నివేదిక వోటి లెయారు చేసి కడకు నివేదికయు గదరు ఉత్తరప్రభుత్వ తరముల వగైరా విశారదు యంత్రు జిల్లా కాంగ్రెసుసంఘమువారి జరిగినవై కంటి అందలి వారి యభిప్రాయమును పంపవలసినదిగా కోరెద తీర్మానించిరి.

మహాత్ముని పాదపూజానిధి కనూళ్లకై కార్యదర్శిగారిచే శ్రీ వసంతరావుగారిని నియమించుచు, అవసరమునట్టి వారి యిష్టమువచ్చిన యింపున సభ్యులను నహాయణగా జేర్చుకొనటకు తీర్మానించబడినది.

ఈనెల 18 తేది కాంధీ క్రతన మగుటచే ఆహుతి గలవారు 50 మంది చేరినవై ఆహ్వానము చేయుటకున్న మహాత్ముని ఆశీర్వాదాన్నికై యా గ్రామసమాజ్యమున నున్న శ్రీమతి వాగేళ్ల స్వామివారికి జగ్గేమేళం చేయవలెటకు తీర్మానించుచు కార్యదర్శిగారికి యింపున అధికార మిచ్చబడినది. గదరు కాలమున అధ్యక్షులకు శ్రీయుత మామగుల మూసానారావు జమీందారువారిచే వైని ప్రాయశుచిన ఆహ్వానమునకు కరు ఖర్చును ఉచితముగా నిచ్చుటకు అభయ మొనరించెను.

ఇంకను మరికొన్ని తీర్మానములు చేయుచు సభ గుమారు రెడ్డి గంటలకు మహాత్ముగాధిశీ కేయ అను వాదములతో ముగిసెను. అంతకు శ్రీకాటకం కాంగ్రెసు కార్యదర్శిగారు వీ. వెంకట్రావుగారి సహాయంతో మంకళూరు కాంగ్రెసుసంఘమువారిచే నియమించబడి కడుకు, నేతకయరా నెక్కుకొనుటకై కేళనకారాయణగారను యుండుట మూగ్రామ కాంగ్రెసుసభ వచ్చిరి. అంతకు కార్యదర్శిగారు పాలిశెట్టి వసంతరావుగారి యాజమాన్యమున పడుతుండుచున్న ఖాదీ ఆశీమమునందు వాటికి కిచ్చినట్లుకై ప్రవేశపెట్టబడినది. ఈ ఆశీమమువారు కొలకలనలలో యాచరించేమ జేర్చుకొను విద్యార్థుల సోదర్యమునకై నొక విద్యాలయమును తెనన నుద్దేశించుచున్నారు.

(ఒక విలేఖరి)

బొంబాయి శాసనసభ

మాలానా హజరత్ మోహనీ, జి. హర్నిమను
గార్లను గురించిన తీర్మానములు
మోహనీగారిని గురించిన తీర్మాన
మామోదింపబడెను

బొంబాయి, మార్చి 19:— మార్చి మనగారినై ఆంక్షను తొలగింపు మరియు, ఎట్టివరకులను కోరక మాలానా హజరత్ మోహనీగారిని విడుదలచేయుటల నియమములను ఆంక్షను తొలగింపు తీర్మానము బొంబాయి శాసనసభలో చర్చింపబడుట కలస (పేరుకుల గ్యాల్లరీని నిండిపోయెను. ఫలభాయి ఫోరేగా రుపపాదింపిన మోహనీగారి తీర్మానము సభలో పక్షములలోయే ఆమోదింపబడెను. రెండవది. యిథి నాంమనుగారిచే ప్రవేశపెట్టబడి రాత్రి 7 గంటలవఱకు చర్చింపబడెను. కాలముచాలా పొవుటవలన రేపా లాచింపవలెనని నిలుపుచేసిరి.

ఫోరేగారు తీర్మానమునుపాదింపుడు మోహనీవేరథ క్తువని గమనించెను.

చార్జరు కల్పెరిన్ దానిని బలపరచుచు మోహనీవేరథే క్తును ఎక్కడగా ప్రేమించెనని చెప్పెను. మోహనీగారి ఉప శ్యాంముల విషయమై, వేరథులలో చట్టములే లేనట్లుడు వానిని చట్టసమర్థములు కావనిచెప్పట పారబాటినెను.

ప్రభుత్వములేఫుర ౧౦. మారినమోహన్ జెయిలులో మోహనీతో మెలకుట చాల కష్టమనియె, జనులు నిజములు నాటికు ధిక్కరించెననియు చెప్పెను. (కావుననే ఆతని వెంటనే నడలి చేయవలెననియు కేలు) రాక్షసులు నీ చర్చకానికి తీసికొని కమ్యుట ఫ్యాన్సు ౧ దరియు మోహనీ యొక్క ముఖ్య నేరము జెయిలు నియమములను పాటించక పొవుటయే యనియునెను.

కోరాలను వదిలివ తరువాత మోహనీ యొక్క చ్యును చెప్పి ప్రభుత్వమునకొరిని నుండి యిర్పాద్యభావము లేదని చెప్పెను. మోహన్ దానిని తా నెక్కువ చెప్పలేననినెను.

యెఫుద్దీక్ ఆహమ్మద్ జనుకరుగార్లు తీర్మానము నిర్ణయ బలపరిచి. జనుకరు తీర్మానమున కంగీరించి మోహన్ ది యులును సంతోషపెట్టుమని చెప్పెను. మోహన్ గోమెరి (హంసా కెకటరీ) తీర్మానమున కడ్డుచెప్పెను. రాక్షసులతో కూడు కొని మోహనీవిషయమున బిట్టెను శ్యాంము సరిగా జరుగలేదని తాను తలచుచున్నానని కాపిట్టెగారు చెప్పిరి. మోహన్ దానిని తిరుంతు తామే పూజామే జస్టీలుగారిచే విచారింపబడిన మోహనీగారి కేసు రికార్డును తెప్పించి 2½ సంవత్సరములనుండి కేసుకు రి నెలలకు క్రింది.

హోమమెంబరు యానివయమున కడ్డుచెప్పెను. ఒక తీర్మానము విషయమై చెప్పెను గురికాపిట్టెగారు సరిగానే ప్రవర్తించెనని అభ్యుక్తుడు చెప్పెను. ప్రజలు కోరుచున్నయన నాజరత్ మోహనీని విడుదలచేయవలెనని కాపిట్టె తిరిగి అడిగెను.

మోహనీగారి ఫోటోగ్రాఫ్ గార్లు తీర్మానమును బలపరచి నాజరత్ మోహనీగారితో దమకు గల యనుభవమును పోటుగాయ చెప్పెనుండ అభ్యుక్తుడు అడ్డుపెట్టెను. ఇంకటితో చర్చ ఆపవలెనని కోరబడగా ఎట్టిపక్షములును లేక తీర్మాన మోమోదింపబడెను.

హర్నిమనుగారిపై ఆంక్షవిచారణ

హర్నిమనుగారిపై ఆంక్షను తొలగింపు మరియు తీర్మానముపాదింపుడు నాటిమనుగారిట్లు చెప్పి. గాంధీగారినిదల లై ఆన్సి సంఘములవారును సంతోషించు చుండ మోహనీగారి తీర్మానమును గురించి మోహన్ దియును సంతోషించుచుండ హర్నిమనుగారి ఆంక్షను గురించి యూపిమను అు డు. ఫలద కల సీవ చ్యును. హర్నిమనుగారి స్వార్యముకోరకు ఒకభారతీయుడు పోట్లాటలనివచ్చి చిత్రముగానున్నది. (బిట్టెనాటి స్వార్యము ను రక్షించునది యని తిన్న పుగు పోరకాలలో చదివియుంటిరి. తనరాజ్యమునకు సంబంధించిన బాటికాపోయియెడల" తను శాత్రువును కలిపెట్టుయన గాని అది నిజము కావలెనని నాశనపువలనవలన తెలిసికొనుచున్నాను.

ఎటువంటిస్థితిలోయిలో మంచములోనున్న గారిమను గారిని ప్రశంసాపండితో చెప్పి మోహనీదేనిదలను గురించి

జవాబుచెప్పకొనుటకైన అవకాశము కలుగనియక అతనిస్వార్యం త్ర్యమును తొలగించుట భావ్యమగునామని ఆతరుపుకొంచెను. ఇండియా రక్షణచట్టమును హర్నిమనుపై ప్రయోగించుట శ్యాంమునికి విరద్ధమైనదనియని చెప్పెను. యద్ధసమయమున దివాలామెంటు చేయటంలో హర్నిమను ముహూర్తిగా పని చేసెను, అందునను ఎమెయ్యెక్కు కెట్టెను కొంటెనామగాతర నిని కాచిరి. మధనాభ్యుదయమునకై యాత్రమే ఆతడు వేదకేసినను ఆతనిపై ఆంక్ష తొలగింపవలెనని ఉపవాకముడు చెప్పెను.

తీర్మానమును బలపరచుచు శ్యాంమునకు విరద్ధముగా హర్నిమనును ప్రవాసము వంపలేనని దాన్ ఫర నిండు పటెలు గారు చెప్పిరి.

హర్నిమను తిరిగి రావలెనని తన సంఘములో యెర్వడు ను కోరుటలేదని ఎడ్వీషను అడ్డు చెప్పెను.

హర్నిమను యిటువంటివాడా అటువంటివాడామను నది ప్రక్షు కాదనియు, ఎట్టి నీచునైనను విచారణ తక్యే ప్రవాసము వంపరచ్యు నా యనియును అడిగి జనుకరుగారు తీర్మానమును బలపరచెను. హర్నిమనుగారిని ప్రవాసము పంపిన పిదప బొంబాయి (కానికలు అధికరిగా తానున్నప్పుడు డిల్లీలో ఉండయోగింపబడు తుపోకీ గుడ్డ విషయమై అ. అ. తెలిగ్రాము నురద్ధపరచుచు తాను వంపిన ఒక తెలిగ్రాము అందజేయ బడ లేదనియు అందుకు కాళగము తా నెడగకాలనియు జనుకరు చెప్పెను. మరియు హర్నిమనును ఒక పనికిమాలిన గుడ్డకేలి కనుకలే తొలగించిరిని చెప్పెను. అప్పుడు యద్ధసమయంలో అట్లు చేయవలసిన పచ్చినను యిప్పుడు యుద్ధము లేదు గావున అట్టివి తొలగింప బడవలెననియు కోరెను. (వాకాసాఖ్యమునకు ఉత్తరకరదని తోచియెడల హర్నిమనును తిరిగి యెండుకు విచారింపవలెదని జనుకరుఅడిగెను. ప్యానుపోర్టుచట్టము అడ్డువచ్చునని చెప్పి ప్రభుత్వమువారు తప్పించుకొన జూచుట చిరము. ప్రభుత్వ మునకు భంగముకలిగించి ప్రకాశాంతిని తొలగింపగలిగెనెక సమర్థుడాతడని వాడు చెప్పి యున్నా రాక అట్లయిన ప్రజలు చెప్పెనుట్లుగా ప్రభుత్వమువారు హర్నిమనుకు భయ పడుచున్నట్లు ఒప్పుకొన్నచే.

హర్నిమను గారిపై సన్ హేవార్డుగారు మోపిన నిందలు

తీర్మానమున కడ్డు చెప్పెను ౧౦ మారిన మోహన్ దాగు యిది ప్యానుపోర్టుచట్టమునకు సంబంధించిన విషయమేనని చెప్పెను. హర్నిమను వంటి వానిని యిండియాకు రప్పించుట యనిన ప్రభుత్వము దాఖ్యత కపాంపరలసిన విషయము.

తరువాత హిందూ దేశములో హర్నిమనుగారి జీవితచరిత్రను హోమమెంబరు లెట్లు చెప్పెను. 1896 సంవత్సరము లో హర్నిమను స్టేజ్యుమను పత్రికకు సహాయసంపాదకుడుగా వచ్చిపట్టినందుకయి, అధికారులతో పోట్లాడుచు నేయుండెను. 1918లో ౧౦ ఫిరోజుమెహతాగారి యాహ్వానముపై బా. బయ (కానికలు పత్రికకు సంపాదకుడై సమర్పించెడియు హర్నిమను మెహతాదైన నీ కొండెములు చెప్పటకు ప్రారంభించెను. ఫిరో జుమమను హర్నిమనుకు మధ్య వారంబులు సమనుబుటాడ జరిగి నది. పత్రికపై వచ్చిన ఆనేమైన మోహన్ దావు దావాలకు హర్ని మనే బాధ్యుడు. సర్ మెహతా గారు చనిపోయిన తరువాత హర్నిమను పూర్తిగా రాక్షసులలోనికి దిగెను. కొన్ని గృహములకు పునాదులుగా నుపయోగింపబడుటకు పిల్ల కాయలు అపవారింపబడుచుండిరిని కొన్ని నగరములు యారెడు పత్రికలో ప్రకటించెను. ఇది కొన్నివోటులలో రక్తపాతము కలిగించినది. ప్రభుత్వమువారు అట్టి వారలన్నివనిన నేరును తెలుపుమని యుడుగ హర్నిమను నిరాకరించెను. బాధ్యతకపించు యెట్టి పత్రికాసంబంధము నిట్లు నిరాకరింపడు.

ఇండియా రక్షణనియమములకింద యిట్టి కడుతులను ప్రకటింపవలెదని ప్రభుత్వమువారు త్రవ్వ నొంగిరి.

పత్రికాధిపతులు హర్నిమను పత్రికయొక్క మంచిచేరు నకు భంగము కలిగించుచున్నట్లు తలచిరి. ఆకడాదిన కొన్నిమాటల నువసంపారించు కొమ్ముని అడుగడిగెను హర్నిమను అట్లు నేయక తనవదలిక రాజీనామిచ్చి సమ్మే సర్పాటుచేసెను. ఆతడు రాజీనామిచ్చిన దినమున కొన్ని పనిముట్టులకు గూడ కట్టము గలిగి సంయువన బొంబాయి (కానికలువారు బొంబాయి రహస్యా శ్మేయకాఖివారి సహాయమును కోరవలసివచ్చింది. హర్నిమనుకు తును అధికారులకును ఉత్తర ప్రభుత్వమునకు జరిగెను.

అధికారులలో నొకరగు జి. వి. కెట్టిలుగారు హర్నిమను అనుజ్ఞ లేయే తనపనిని వీటిపొవుచున్నట్లు రికార్డు చేసికొనెను.

ఇంతవఱకు వచ్చినప్పుడు జనుకరుగారు, తునిందల కన్నిటికిని జవాబు చెప్పకొనుటకై హర్నిమనుగారికి అవకాశము కలు నట్లు కరియైన విచారణకు ఉత్తరవిత్తురాక్షని హోమెంబరు నడి గెను. తునిందల విషయమై తనకు తెలిసిట్లుగానే హర్నిమనుకు గూడ తెలుసునని హోమెంబరుగారు చెప్పిరి. ఇక్కటికి ౫7 అనుటవలన మిగిలినచర్చకు రేపటికి వాయిదాపెసెను. (ఆ. తె)

చెన్నపురి బజారుధరలు

మార్చి 21-న కేడి తుక్రవారము

(1) శాన్యములు			
దనియాల బా 1-కి	రు 45-0-0	మొదలు 55-0-0	కలకు
వియ్యము బస్తాలు		మొదలు, వరు.	
కుసుమ తెనాలిని	ప 45 గలవి	రు 18-0-0	14-0-0
నెల్లూరిని	,, డిటా	,, 16-8-0	17-8-0
డిల్లీని	,, డిటా	,, 16-8-0	17-0-0
రాగులు రా. 164 బస్తా 1-కి	,,	8-12-0	9-0-0
నువ్వులు	,,	24-0-0	28-0-0
(2) పప్పు ధాన్యములు			
కందులు బస్తా 1-కి	రు 205	రు 12-0-0	రు 18-4-0
నెనగలు	,, డిటా	,, 8-12-0	9-4-0
పెసలు	,, డిటా	,, 11-8-0	12-8-0
మినుములు	,, డిటా	,, 12-8-0	18-12-0
ఉలపలు	రు 164	,,	7-8-0 8-0-0
(3) నూనె వస్తువులు			
నువ్వులు నూనె బా 1-కి		రు 175-0-0	180-0-0
నెయ్యి ను 1-కి		,, 14-0-0	26-0-0
కొండాపురం వేరునెనగపప్పుబా 1-కి		,, 60-0-0	62-0-0
యితర ప్రదేశము	,,	,, 55-0-0	58-0-0
వేరునెనగనూనె గానుగ బా 1-కి	రు 140	మమకానూనె 187	
అముదము నూనె బా 1-కి	రు 160-0-0		162-0-0
(4) చిల్లర వస్తువులు			
చాయపనుపు బా 1-కి		రు 175-0-0	
కూరపనుపు	,,	రు 150-0-0	
మిరపకాయలు (గుంటూరు)బా 1-కి	రు 70-0-0	105-0-0	
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మముగు 1-కి	రు 45,	50	
కాళవస్త్ర పాయకట్టు	,,	రు 60,	70
బెల్లము బా 1-కి	రు 50-0-0	66-0-0	
చింతపండు బా 1-కి	రు 26-0-0	42-0-0	
(5) ఇనుము			
పట్టాలు రఖం బా 1-కి	రు 80-0-0	82-0-0	
చదరం	,, 80-0-0	88-0-0	
రపుండు	,, 81-0-0	89-0-0	
(6) లోహములు			
వెండి 100 తులంకు	రు 78-0-0	82-0-0	
బంగారము, తులము 1-కి	రు 25-8-0	25-12-0	
సవరను 1-కి		16-8-9	
ఇత్తడి బా 1-కి	రు 800-0-0	85-0-0	
తాగి డిటా	రు 840-0-0	860-0-0	
అస్కా చక్కెర బ 1-కి	రు 56-8-0	56-12-0	
(7) రంగులు ఆలిజరైను			
ఆవుకృష్ణుడు	20 డిగ్రీలు	రు 95-0-0	100-0-0
వొట్టి కృష్ణుడు		డిటా	

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ బిచ్చింతామణి

వ్యాఖ్యానము

కర్త:—పారనంది రామశాస్త్రిలుగారు

ఆంధ్రవాఙ్మయమునందలి ప్రభువని నగు నన్నయభట్టాకుడు రచించిన ఆంధ్రవాఙ్మయమున కిది చక్కని తెలుగు శ్యాఖ్యానము. అనేక ప్రాచీన భారత ప్రతులను విమర్శించి నన్నయభట్టా మూలములకు సంస్కృతాంధ్రములయందు ఆంధ్ర భాషా వ్యుత్పత్తుల నుదాహరించుచు వ్రాయబడిన అత్యుత్తమమైన వాఙ్మయ ఆంధ్రభట్ట చింతామణి నన్నయ కర్తృత్వము కాదనుచు వాదములన్నియు సుప్రమాణముగా ఖండింపబడినది. భాషా నేపథ్య తెల్లక ముఖ్యముగా చూడబడిన విశేషము తెన్నియొగలవు.—

మొ 0-12-0. పోస్టేజ్ వేలు.

మేనేజరు, ఆంధ్రప్రతికాకార్యాలయము-చెన్నపురి

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు దివ్యమృతము
ప్రతిపాపులోదారకును

చక్కనిదబ్బితో నహా పీసా 1-కి రు 0-10-0; డజన్ 1-కి రు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనము డిపో, 6, తంబుకెట్టిపీధి, మదరాసు లేక 109 వేరి రోడ్డు, బొంబాయి.

శ్రీ మహాసాధ్యాయ
జేదం వేంకటరాయశాస్త్రిగారిచే రచించబడిన
“ప్రతాపరుద్రీయ” నాటకమున
గొప్ప పోటీపరీక్ష
ఈరాబోవు 15 వ తేదీ ఏప్రిల్ మాసమున 1924
బెజవాడలో జరుగును
హాటువివరము కొలిదివినములలో ప్రకటింతును.
శ్రీకృష్ణాకలెక్టరువారు మాకే మొత్తముమీద
యన్నజ్ఞ నొసంగిరి. శ్రీ శాస్త్రిలవారినికూడ నట్లే
మా కన్నజ్ఞ మెనంగ వేడియుంటిమి. దరఖాస్తులు
రుసుము సహితముగ మార్చి 31 వ తేదీ లోపుగ
చేరవచ్చును. ప్రతిసమాజమువారును వారి దృక్ప
థముల మహాసీయులుగ నున్నవారిని మువ్వనను
పేర్కొనిన వారందరికిని సాధ్యమైనంతవరకు తృప్తి
కరముగ పరిశోధికారుల నెన్నుకొందుము. దయ
యుంచి త్వరలో తెలియచేయుడు. పతక కంకణా
దులు తయారగుచున్నవి. మూడు సమాజములు
వచ్చినను కందెమును సాగింతుము. ఇతర విషయ
ములు మాకు తెలియజేసిన సాధ్యమైనంతవరకు
అనుకూలించునట్లు నిబంధనల నిర్దిష్టము.

వి. లక్ష్మీకాంతం,
గవర్నరుపేట, బెజవాడ.

నూతన గ్రంథములు
1 సీజరు చరిత్రము:—ప్రజాశుభకర్తయగు గోర
క్షమియ్యంతుడు చదివి తీరవలసివచ్చి. కొన్నిచ దివానులుగా
నుండిన శ్రీయూర నెమలిపట్టాభిరామరావుగారును విజయనగరం
కాలేజి ప్రొఫెసర్ శ్రీ వెంకటరంగయ్యగారును పీఠికలవ్రాసి
యొన్నారు. కటకములకది అపూర్వ చివితచరిత్రము. రు. 1.
2. హరిశ్చంద్రచరిత్రము:—కంకర గౌరవకవుల
లోని వర్ణనలచే విలసిల్లుచు నులభింపైరిని వ్రాయబడిన వచన
గ్రంథము. రు. 0.12-0
3. బుద్ధుడు:—తేటమాటలతో వ్రాయబడినది. బా
న్యము కలవు. రు. 0.8-0
4. చెన్నరాజధాని:—5 వ తరగతికి అనువాయ
నది. బొమ్మలచే నిండియున్నది. రు. 0.6-0
5. చా:—ఈతెలులోగా వైవాదిలో నే మాటివైస
కొనుచారలకు 100-కి రు. 25 చొప్పున విమచనశక్తిబడును.
గ్రంథకర్త: మునీయం సీతారామరావుగారు,
బియ్యం, డి.టి., మద్రాసు, శివరామశిల్పి.
రామ్ అండ్ సన్సు. మద్రాసు,

జాతకరత్నము
జన్మరత్నము పుట్టిన తేదీ చేరమున్నగునది లేకయే సంత
త్యగ ఫలితములను క్షాంతిగ రీతింగుతో నహా యెన్నికం
త్యగముల కైవడ జ్యోతిషుని సహాయము అక్కరలేకయే
రమంతట తాము వ్రాసికొనగలరు. భవము, సంతానము, ఆయు
కాలాగ్రహములు మున్నగు ద్వాదశభావములతో మీ మీ జాత
కములను మీరే వ్రాసికొనగలరు. ఇది యింటిజ్యోతిషుడు.
శీనికల రు 2-0-0, కలయచో జాతకములు సరసమైనభరతు
పంపబడును.
గ్రేటు యిండియన్ జ్యోతిషాలయము,
ఖింజోట, విశాఖపట్నంజిల్లా.

Wanted District Agents.
Throughout Andhra Province, on
monthly allowance and commission for
the sale of all sorts of Tea, German
Toys and stationery and other Indian
products etc. Deposit required Rs. 100
Cash. Apply for Agency terms and other
Particulars.
Messrs. Raghava & Co, Guntur.

**The Zandu Pharmace-
utical Works Ltd.,**
Elphinstone Road, Bombay.
జాండు పర్మాటికల్ వర్కుసు
లిమిటెడ్, బొంబాయి.
మొదటిరకం చంద్రవర్ణ మూత్రలు
ఇవి కొలెక్టరు లోహాభిసంకల్పము, మూత్రక భస్మము,
మొదలగువాటిని వీరి కార్యక్రమముగా తయారు చేయ
బడినది. మూత్రములలో కలిసిపోవు కుళ్లము, మూత్రములం
దుడు తీసి (phosphate), తెలుపు మొదలగు సెక
లోగముల, నడుమవోప్పి, వాతలోగము, బర్బరములు,
బలహీనత యితర శ్రీసంబంధమైన అంటువ్యాధులు
మొదలగునవి కల్పక కుడయను.
ఒక కులము ఔషధముల బుడ్డి 1-కి ధన 1/5/0
8 బుడ్లకు ఒకసారి అర్ధరూప పంపిన ప్యాకింగు పోట్లు
భిర్యము యివ్వము.
మా ఔషధముల క్యాటలాగు యివ్వముగా పంపబడును
Sole Agents
H. Damodar & Co.,
43 China Bazaar Road,
Madras.

రత్న పురుషలేహ్యం
కుళ్లనచ్చములు లేవు కల్గియిన. బలహీనతపోగొట్టి, బల
ము కలిగించును. కుళ్ల మేహమువల్ల వచ్చినదగ్గు, మూత్ర లోగము
అమాదా యీనుందువల్ల కల్గును. కుభవ్యాధులవలన చెడినరక్త
మును బాగుచేయును. కే రు 2-4-0.
కే రత్నమ్
విశాఖలోగైన కల్గించు అశ్మత్తమును. కథ్యములేదు.
వచ్చి రు 1-8-0 అ.

పట్టాభిరామ వైద్యశాల
రాయవరం- గోదావరిజిల్లా.

ప్ర మేహబిందు స్ఫుతము
ఇది రససంబంధమైన ఔషధములు సేయించుటచే కలిగిన
వ్యాధులు, కొడుకు, నవల సెకలోగము మొదలగు వాటిని
అమోఘముగ వదిల్చి, నుంచి రక్తము నిచ్చును. ఉదయము
సామంత్రములందు 12-16 బొట్లు తీసుకొనినచాలును. బుడ్డి 1-కి
ధర రు 1-8-0. ఒకబుడ్డిని వాడిన అన్నియు మీకు తెలియును.
సీతారామచార్య బ్రదర్సు,
హిందూమూలిక వైద్యసానము రాజమండ్రి

ఎల్కెట్రిక్ పాకెట్టు లాంపు	
పూర్తిపెట్టు 1కి	2-4-0
చేటకు 1కి	0-120
బట్ట 1కి	0-6-0
సింక్ లైటు స్పిండ్ల టూలు 1కి	1-8-0
హానికాడి, ప్రొగ్రెస్ నూర్లు, రింకలబడి.	
చెరుకురాళ్లు డజను 1కి	0.12-0

మినియెలి క్రిక్ స్టోరు
88, చీనాబజారురోడ్డు,
మదరాసు.

చాతులు-తాళములు
మంగలికత్తులు
అంధసాధకులచే చేయబడినది. మేలుగావడి
జెంటిలీ భరలకాటలాగుడ వ్రాయుడు.
బి. వెంకటేశ్వర్లు అండ్ కో గిరిజులెడ్
కట్టెట్టు అండ్ లో మేకర్సు లెం.
8081 నెల్లూరు. (గోవాపేటల్లా)
తెల్లకాట్ల అండ్ కో: “ఇండస్ట్రియల్” నెల్లూరు.

కలరామాత్రలు
వచ్చి 1-కి 12 మూత్రలు రు. 0.5-0.
అమృతాంజనము డిపో, మదరాసు - బొంబాయి